

Šiame numery

BIBLIOTEKOS BAŽNYČIOSE IR KARČIAMOSE.
GR. GUSTAITYTĖS - KRIVICKIENĖS
DAINŲ APIE VILNIŲ RINKINYS.
TARP ISTORIJS IR PROPAGANDOS.
DVIEJŲ ISTORIŲ SUKAKTIS.
BERN. BRAZDŽIONIO EILERAŠČIAI.
J. SAVOJO NOVELE "ANGELAS SARGAS".
PARYZIAUS IR ROMOS OPERAS
APLANKIUS.
GYVOJI MAZOSIOS LIETUVOS ATLANTIDA.
PIRMO PASAULINIO KARO MEMUARAI.
AMŽINASIS TIKĖJIMAS IR ŠIOS DIENOS
ŽMOGUS.
EKUMENINIŲ DISKUSIJŲ VADOVAS.
MOTERŲ GYVENIMAS.

MAČIAU VILNIŲ, ŠAUNŲ MIESTĄ

Gražinos Gustaitytės-Krivickienės dainų apie Vilnių rinkinį perskaičius

A. MAŽIULIS

VILNIUS LIAUDIE DAINOSE. Paruošė Gražina Krivickienė - Gustaitytė. Kalbą redagavo ir žodynėlį paruošė dr. Pr. Skardžius. Aplanas Marijos Zymantienės - Biržikaitės. Lietuviškosios Knygos klubo leidinys. Chicago, 1970 384 p. in 8., kaina \$5.00, gaunamas "Drauge".

Vietų vardai dainuojamoje ir smulkiojoje tautosakoje verti didžio dėmesio, nes kartais gali praskleisti įdomių vienos ar kitos apylinkės būtovės santykių. Žinoma, daugelis tų vietovių vardų yra gana atsitiktiniai ir smulkūs, pvz. vestuvių ir daugelyje kitų jaunimo giesmių, kur jie įmaišomi, pabrėžiant savo kaimo ar parapijos pranašumą, būtent; pasigiriant bei pasididžiuojant, t. y. jie kinta grynai pagal vietos jaunimo reikalus. Tačiau visai kita, kada tą patį vardą sutinki labai plačiose ir, rodos, jau ryškiai nebeturintiose apylinkėse. Tokiu vardu tiek giesmėse, tiek ir dainose tenka daugiau susidomėti, nes jis gali atskleisti daug senovės ar net padėti nustatyti vienos ar kitos dainos bei giesmės amžių. Pvz. R. Lietuvoje yra viena medžioklės giesmė, kuri išplitusi ir daug plačiau Lietuvoje. Tai Vaikščiojau, vaikščiojau po žalią girėlę (žr. 188). Giesmė visai paprasta ir, atrodo, mažai reikšminga, bet ja susidomi, kai užgirsti senimą (iš dalies ir jaunimą) minint keliolika vietų, kur parduos kiškėlį ir pirks sau žirgelį ar mergelei aukso žiedelį. Ir štai iš savo apylinkės žinau suminint tokias vietas, kur šis medžioklis parduos "pilkąjį kiškėlį"! tai Vilnius, Ryga, Tilžė, Upjai (Upytė?), Suviekas, Braslavas, Vilkmergė, Mandūrai (kartais — Manbūrai, t. y. Kaunas, Biržys (Biržai)... O aukso žiedelį ar žirgelį jis dar gali pirkti net Vitebске, Valkiske (?), Gardynose (Gardine)... Žodžiu, daugelis vietų iš Zarasų-Rokiškio apylinkės tikrai toli, bet jos dainuojančių suminimos ir net tokios, kurios senokai sunykę ir nebeturi nei miestų teisių, nei turgų, pvz. Suviekas, Upytė, nors dar XVIII a. toks Suviekas tebebuvo didelių metinių turgu vietovė, dabar teminima vien tik giesmėse bei dainose ir mįslėse bei apsakymuose. Todėl atsargiai galima prileisti, kad ir ši medžioklės giesmė šiose apylinkėse galėjo būti dainuojama jau XVIII a. gale ar nors XIX a. pradžioje, nes kitaip būtų sunkiai suprantamas tokios mirusios vietovės į dainą patekimas ir toks ilgas šio vardo išlikimas. Panašiai ir su kitų giesmių bei dainų variantais, kuriuose dažnai suminimos tolimos vietovės. Atskirai jas patyrinėjus gali būti praskleistas ne vienas idomus duomuo, pvz. toli buvu-

Aspazija Surgašienė

Estampas iš lietuvių liaudies dainų ciklo. Linas, akvarelė.

sios ir jau išnykusios vietovės vardas, kuris gali padėti nustatyti ir tokios dainos pradžios apytikrą laiką, o tuo pačiu mūsų mažai tyrinėtojų laiko požūriū dainoms būtų didelis laimėjimas. Žodžiu, atskirų vietų vardai dainotinėje ir smulkiojoje tautosakoje, jei pavyktų susieti su istoriniais įvykiais ir kita dokumentais paremta medžiaga, gali tikrai daug nauja prabilti.

Vienas iš pirmųjų atskirų tautosakinių vietų vardais susidomėjęs dr. J. Basanavičius. Iš tų vardų jis siekė nustatyti net seniausius, istorinių šaltinių neminimus laikus, būtent — lietuvių atkilmą į Nemuno sodybas. Ir jis nors buvo surinkęs daug įvairios medžiagos, bet pastangos nebuvo tiek vaisingos, kiek jis norėjo įrodyti. Siek tiek geriau jam pasisekė, t. y. sutelkė į vieną vietą daug medžiagos ir pridėjo kartais tikrai taiklių pastabų, kiek platesniu darbu: "Ką lietuvių dainos žino iš Lietuvos ir kitų kraštų geografijos bei etnografijos" (Lietuvių Tauta III:2 1923). Šis jo darbas dar buvo prastas, būtent, išplečiant vieną skyrių, vie-

nu labai įdomiu, tai "Vilnius lietuvių dainose" (Lietuvių Tauta III:3, 1925); pasirodęs dar ir atspaudu 1925). Ir maždaug po 45 m. prie šios Vilniaus tautos dainose toms sugrįžo jau visai kitas, bet tos pačios Užnemunės žmogus, tai Gražina Gustaitytė-Krivickienė, šiais metais padovanojusi šios rūšies dainų nemažą rinkinį, kurį ir tenka kiek plačiau dabar aptarti.

Vilnius Lietuvių Liaudies dainose sutelkia 193 įvairius dainotinius kūrinius, kuriuos Gr. Krivickienė - Gustaitytė išlasiojo iš įvairių spausdintų dainynų, pridėdama ir vieną kitą dar nepausdintą iš savų ar kitų užrašų, iki šiol dar niekur neskelbtų. Pats rinkinys yra perdėm atrinktinis, nes apie 100 užrašų, būtent apie vieną trečdali, kuriuose taip pat minimas Vilnius, nėra draugėn sudėta. Jie palikti esą "dėl neįdomaus turinio, aiškaus skolinimo iš kaimyninių tautų ir dėl kitų panašių priežasčių" (10 p.). Deja, tokių labai aiškių skolinių, kuriuose slaviškumas tiesiog prasišaukia, ir kartu labai

menų vertimų šis rinkinys neišvengė (plg. "Eik, Onyte, gryčion, 88 hr. ir kt.). Antra, platesniam darbui būtinai gausėsi variantai, nes jie atskleidžia daugelį ir pirmą neįžvelgtų įdomybių. Dabar man visai neaišku, pvz. kodėl išleisti kad ir tokie "Aušta aušrelės" užrašai iš Rudaminos, Krosnos ar Gražiškių, kuriuos paskelbė J. Balys Lietuvių Dainos Amerikoje (nr. 286, 288 ir 289) 1958, bet rado vienos kitas iš Lankeliškių (287 nr., o šiame rinkinyje — 2), nes iš esmės kiekvienas variantas tyrinėtojų yra maždaug lygios vertės, neišskiriant nė nuotrupų. Atrodo, rinkinio sudarytojos buvo vengta kai kurių dainų variantų gausos, bet tada reikėjo kur nors knygoje nurodyti visus praleistuosius variantus su šaltiniais, kad susidomėjusiam kuriuo nauju Vilniaus dainų požūriū nereiktų vėl naujai bristi per visus tuos mūsų rinkinius ir naujai susilesioti visus praleistuosius, ne vienas trečdalis praleistųjų kiekvienam tyrinėtoju nėra nereikšmingas kiekis. Tas pats pasakyt-

na ir dėl aiškių vertimų, kurie mūsų kultūros istorijai ir kartu Vilniui lieka nemažiau svarbūs ir gal lygiareikšmiai kaip tas anksčiau suminėtas "Eikš, Onyte", lai ir nevienakartis vertimas iš lenkų, ir iš gudu, ir iš ukrainiečių dainų. Iš ukrainiečių, kiek man žinoma, apie 1908-10 m. keliolika dainų vertė Odesoje dusetiškis Leonas Pūteikis ir grodamas smuiku mokė jų dainuoti esantį lietuvių jaunimą, kuris drauge kovojo su ukrainiečiais prieš Rusiją ir tą patį carą. Tuos vertimus L. Pūteikis parsuntė ar parvežė savo seserims, pagarsėjusioms dainininkėms: Adelei ir Veronikai, Berniūnų k. bei Bileišių jaunimui. Ir taip "Eikš, Maryte-Onyte" visai nauju vertimu, kaip ir kitos, greit išplito dusetiškiuose, jūžintiškiuose bei užpalėnuose, kartais pakeisdamos vardo kreipinį, bet jau apie 1930 m. jaunimo buvo pamirštos. Šiaip "Eikš, Onyte - Maryte" žinoma jau XIX a. ir gali būti versta kokio nors Lietuvos bajoro ar kunigo ir mūsų baladžių tyrinėjimuose nuo 1938 m. ne kartą prisiminta (žr. J. Balys, Židiny 1938, taip pat ir Acta Ethnologica 1938; Erich Seemann, Deutch-litauische Volksliedbeziehung, Jahrbuch fuer Volksliedforschung VIII 1951 186-188 ps.). Bet nežūrint šių tyrinėjimų, kun. V. Bagdanavičiui ši baladė perdėm lietuviška ir iš jos prirašė mąstymų apie buvusias Zemaičių ir Aukštaičių visokias nesantaikas (žr. Atvirksčia Kęstučio ir Birutės istorijos versija, Dirva 1970VII 17). Leidinio ruošėja kai kurioms dainoms pridėjo ir melodijas. Vienoms jų te duota po vieną, kitoms, po dvi, tris, o tokiai "Už jūrelių, už marių trys kazokai kortoms ejo" (nr. 139) net keturias, nors ši baladė taip pat svetimta t. y. slavų ka (žr. J. Balys, Lithuanian Narrative Folksongs, 1954, Mt. A. 24; E. Seemann, t.p. 188-191 ps.). Viso priede duota 82 melodijos, tik spausdinant tiek sumažintos gaidos bei tekstas, kad ne visur pakankamai lengvai beskaitomas. Rinkinio sudarytoja sakosi, ji ruošusi nuo 1950 m., kai atvažiavusi į JAV. Mano prisiminimu, ji mitologinėmis, istorinėmis ir Vilniaus dainomis susidomėjo dar 1948-49 m., nes jos vyras dr. D. Krivickas po vieno Vliko posėdžio sustojo pas mane Tuebingene ir peržiūrėjo visą mano turimą medžiagą; tą patį atskleidžia ir prie 118 nr. pasaba, kad ji gauta iš prof. dr. Ed. Hermann'o.

Šio rinkinio dainuojamoji tautosaka suskirstyta 8 skyriais: karo ir istorinės, mergelės ir bernelio, vestuvės, šeimos, darbo, metinių švenčių, humoristinės ir įvairios dainos, kur iglausti ir žaidimai (rateliai). Skirstymas tikrai geras ir prie jo mes jau dr. J. Balio daugiau ar mažiau pripratinti. Toliau, būtent kiekviename atskirame skyriuje dainų variantai suglaudžiami draugėn, kas taip pat labai gera, nes tuojau matai ir tam (Nukelta į 2 ps.)

KERTINĖ PARASĖ

BIBLIOTEKOS BAŽNYČIOSE IR KARČIAMOSE

Prie pat Chicagos universiteto yra puošni Sv. Tomo bažnyčia. Ji lankoma intelektualų ir studentų. Užsukęs į ją, ne vienas bus nustebintas, kad prieangyje, sujungtame su pačia bažnyčia ir atvirame visam bažnyčios korpusui, yra įruošta didžiulė biblioteka, kurioje gausu naujų religinių ir kitokių rimtų knygų. Bažnyčia atvira, ir niekas to knygynė nesągo. Prie knygomis nukrautų lentynų tik stovi parasas: "Malonėkite pasiimti norimą knygą, tik ją gražinkite."

Tai pati parankiausia skaitytojų biblioteka, kokią tik kada teko matyti. Tai drauge iškalbingas liudijimas tos bažnyčios vadovybės rodomos meilės knygai ir pasitikėjimo skaitytoju. Drauge visa tai yra ir mums aktinas susimąstyti: ar negalima būtų panašią biblioteką įruošti mūsų bažnyčių prieangiuose, mūsų kolonijū kurioje nors patalpoje? Nei mūsų parapijos, nei mūsų įvairios kitos institucijos, organizacijos ir šiaip pavieniai tautiečiai nėra jau tokie vargšai, kad šitokią reikalui nebūtų paskirtas vienas kitas doleris.

Negalėtume pasakyti, kad lietuviškoje kolonijose karčiamų būtu per mažai. Jei pravestume statistiką, gal vienai bibliotekai atitektų apie šimtas smuklių. Tai turėtų būti ypač didelis paskatinimas tokius knygynus gausiau organizuoti. Gal net ir pačios tautos nors iš dalies savo egzistenciją galėtų bandyti "atpirkti", turėdamas lietuviškus laikraščius savo lankytojams pasiskaityti ir net gal lentynėse knygų... Arčiau šventės. Jau imame pla-

nuoti šventines dovanas. Neturėtų būti paskutinėje vietoje ir kultūrinė dovana — lietuviška knyga. Laimė, kad paskutiniū metu yra pasirodę naujų knygų taip puošniai išleistų, kad jos lyg albumai galės būti dedami salone ant didelių stalių.

Lietuvos nepriklausomybės pradžioje Utenos "Saulės" gimnazijos mokytojų kambaryje stovėjo iškabintas plakatas su įrašu: "Pavyzdys yra auklėjimo pasisekimo paslaptis". Jeigu tėvams nerūpės lietuviška knyga, kaip jie galės tikėtis, kad jų vaikai domės lietuviškais reikalais? Jeigu tėvai savo namuose neturės lietuviškos bibliotekėlės, kaip galima tikėtis, kad vaikai sklaidys lietuviškus leidinius? Jeigu tėvai savo salone ar darbo kambary ne ras vietos lietuviškų knygų spintelėi, o ją nutrėms į kokį tamšų užkampį, kaipgi lietuviškoji knyga ras šviesią vietą jų vaikuose?

Šalia knygos, atmintina, kad geriausia kalėdinė dovana yra užprenumeruotas lietuviškas laikraštis ju dar neskaitančiam. Juk tokia dovana kasdien primins, kas buvo tas geradarys, kuris šitokia dovana švenčių proga pasveikino. Švenčių proga neužmirštini nė tie mūsų broliai, kurie gyvena kituose kontinentuose. Medžiaginių reikmenų dabar beveik visi turi pakankamai, tačiau lietuviškoji knyga, lietuviška plokštelė tiems tolimiesiems daugeliu atvejų būna sunkiai pasiekiami ar net sunkiau įkandama. Kodėl ju šitokia dovana nepradžiuginti? Apie tai galėtų pagalvoti ir mūsų jaunimo bei kitos organizacijos, savo narių tarpe parinkdamos knygų ir tokius miniatūrinus knygynėlius pasius-

damas savo idėjos broliams į tolimą užjūrį. Mūsų šventiniuose planuose neturi būti užmiršta ir kultūrinė dovana. J. Pr.

MAČIAU VILNIŲ, ŠAUNŲ MIESTĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

tikrus dainų raidos polinkius. Mano supratimu, dar būtų geriau buvę, jei kiekvieno skyriaus pačioje pradžioje būtų sutelktos senosios mūsų sutartinės, kurių kiekviena savo amžiumi lenkia jau dainas, o tada nuo sutartinėnų slinkti vis į naujesnes ir naujesnes, kai dabar tos sutartinės įterptos tarp dainų, o kartais išmaišo net į XIX a. ir kitą tarpą.

Labai gerai leidinio ruošėja padarė, kad knygos gale pateikė kiekvienos dainų ar žaidimų metriką ir sužymėjo šiek tiek pastabų. Visa tai labai naudinga kiekvienam, kas tik šiek tiek naudosis šiuo rinkiniu įvairiems tautosakos tyrinėjimams. Deja, dažnai šioje metrikoje tiek prie vienos, tiek prie kitos dainos ar žaidimo vis pasigėndi žymiai platesnių pastabų, kuriose būtų žinių kūrinių laikui, išplitimui ir t.t. Taip, rodos, prašyte prašyti tokių pastabų "Visi bajorai" (nriai 9-11), kurias būtų suradusi ruošėja dr. J. Balio darbuose, nes šiaip ar taip šios slaviškos kilmės nauja "lietuviška atmaina plinta toliau į kaimynus... (ja) pae-mė latviai, estai ir suomiai" (žr. Lietuvių dainos Amerikoje 1958 XXXIX p.; t.p. Lithuanian Narrative Folksongs 1954 93-94 p.). Arba vėl tokia daina kaip "Augin tėvas du sūneli... Tarė tėvas: artojičiai... O motulėi nēr k darą: žaunėreliai" (nr. 15 ir 16) prašyte prašyti nurodoma į latviškąsias, kur taip pat sutinkame motiną auginant savo vienturtį kareivėliu: "Mate savu vienu dēlu — Kara viru audzināja" (32109; plg. ir A. Svabe ir k. Latvešu tautas dziesmas X 1956 409 p., t.y. Motė savo vienā sūnu (suprask - vienturti) karo vyru, t.y. kareiviu auginā. Tā panašūmā jau pastebējo D. Krištopaitē (žr. Lietuvių liaudies karinēs - istorinēs dainos 1965 113 p.), tik nežinia kodēl jē parinko visai kitā ir trumpesnā variantā, nors latvių dainynuose jū man žinomi trys pagrindiniai ir mūsų dainoms artimesni. Palyginimas dar būtinas ir todėl, kad šie lietuvių daina pasisklidusi ne vien tik mūsų šiaurėje, bet ir žymiai plačiau. Arba vėl, prie tokių naujesnių už rekrutines kaip n-riai 35,38, ir kt., vadinamųjų jau naujokų dainomis, būtina reikėjo rekrutinio meto baigmēs ir šaukimo pradžios nuorodoms, būtent 1874 m. Ir nors 38-ji pažymėtina dar rekrutinė, deja "prijomas" vis tik jaunesnis, jis nebelidija rekrutų gaudymo, bet tik šaukiamųjų priėmimą tam tikrose šaukiamųjų vietose, paprastai jau anuomginiuose apskrityse (ujezdo) miestuose. Taip pat ir tokie žodžiai kaip "vagonas", t.y. Lietuvoje traukiniai, ir liudija dainos jau beveisai rekrutinį laiką, nors pats pirmasis tarp Kauno ir Vėrbalio geležinkelio nutiestas 1861 m. Antraji XIX a. pusei, atrodo, priklauso ir "Esmu jaunikaits iš Vilniaus miestelio" (118), nes tuo metu tokie eilėraščiai buvo rašomi ir tiesiog kalte kalamai tiek Vilniaus, tiek Žemaičių kun. seminarijose. Vienu žodžiu, platesnių pastabų reikalauja veik kiekvienas šio rinkinio atrinktini dainuotini kūrinys.

Vilnius Lietuvių Liaudies Dainose, atrodo, skirtas ne tik eiliniam skaitytojui, bet ir mokslo reikalams. Tai liudija ne tik angli k. rašytas įvadas, bet ir kiekvienos dainos ar žaidimo platoka santrauka. Tokio rinkinio paskirtis jau savaime iškelia dar du pagrindinius uždavimus. Tiek pastabose, tiek trumpai ir prie santraukos reikėjo nurodyti, kokios dar vietovės kituose dainų variantuose minimos. Bendros įvadinės pastabos (11) jau šia nebeužtenka. Toliau tokiam leidinyje būtina žy-

mėti ir motyviniai dainuojamosios tautosakos numeriai, ypač dabar turint toki platų dr. J. Balio Lithuanian Narrative Folksongs darbą, ką pats J. Balys vėliau jau taikė ir Lietuvių dainom Amerikoje. Tie motyviniai numeriai itin būtinai prie angli k. santraukų. Jie reikalingi ir prie lietuvių k. skelbiamų dainų. Tokie motyviniai nurodymai kiekvienam, o ypač jaunesniam, tyrinėtoji daug padeda susivokti tiek pačių motyvų, tiek ir jų variantų miške ir sutaupo nepaprastai daug laiko. O kai darbas jau vieną kartą kruopščiai ir mokamai nemažai daliai mūsų spausdintos tautosakos atliktas, tai kodėl teni gaišti ir vėl naujai rausti tik tas kitas. Ir nors šiandieną imantriu jau rašėjų vienai ar kitaip neigiamas vad. suomiškasis metodas, o dabar Lietuvoje jė Maskvos nurodymu ir keikte pa-keikiamas, vis neužmirštant ir dr. J. Balio, tačiau pasikinkius labai imantrius visokių struktūrinių, fenomenologinių ar kitokių tyrinėjimo žirgelius ir tuo pačiu paneigiant bet kokį laiką bei erdvę, paprastai įvairios kultūrinės bei kitokios gelmės surandamos akivaruose ir drauge jė jū nē su visu purvu nebeapjēgiama iškilti. Visiems tokiems motyviniai nurodymai (jie kartu nurodo ir į kaimyninius variantus) būtų pirmosios vadžios i šioj tokj tautosakos tyrinėjimū sėkmingesnį kelia, nes šiaip ar taip kiekvienas tautosakinis kūrinys yra turėjęs pradinį kūrėją, tuo pačiu ir laiką ir pirminę vietā, iš kurios šis kūrinys emē ne-lygiomis bangomis skliti, bu-vo kitų tautosakos (papildomas, numetamas ar dalis numirštama) ir vėl toliau keliavo. Suvo-kus šiuos paprastus ir kartu dažnai sunkiai įvelgiamus laiko bei erdvės duomenis, toliau gali-ma tautosakos kūrinys vėl tyrinė-ti naujais žvilgiais, pvz. literatū-ros, psichologijos, sociologijos ir t.t., bet ne atvirksčiai. Todēl dabar ir siekiama susidaryti tauto-sakiniai katalogai, o prie skelbia-mosios medžiagos dėliojami ir ka-taloginiai numeriai. Dr. J. Balio pastangomis jau mes įsijungēme į kitų tautų, turinčių tautosaki-nius katalogus, žinoma, vis dar dalinius, tarpą ir jo atliktu darbu visada reikėtų pasinaudoti.

Rinkinyje tikrų klaidų nedaug. Literatūros nuorodyme (263 p.)

Rimtas Tarabilda

Motiejus Slančiauskas iškreiptas į Stančiauską, o tituliniam puslapyje Biržskaitė ir Brižiškaitė. Taip pat nežinau, kodėl visur (ir be jokios atskiros pastabos) nurodoma, kad dr. J. Basanavičiaus straipsnis "Vilnius lietuvių dainose" turi tik autorius pavarde, kai jis buvo išspausdintas jo šlapvyvardė (J.B. Birštonas); taip ir šio straipsnio atspaudas, nors Kaune kai kurie šio atspaudso egzemploriai jau turėjo naują viršelį ir su J. Basanavičiaus pavarde (Iz. Kisinas Lietuviškų knygų sistematiniame kataloge 1938 tenurodo tiek straipsnį, tiek atspaudą tik Birštono slapyvardė). Žinoma, tai nėra kokia paklaida žymėti straipsnį pavarde, bet bibliografinis tikslumas reikalauja nurodyti ir kaip buvo tikrai išspausdinta. Taip pat nežinau, kodėl šios knygos įvade L.G. Rėza įterpiamas į svetimuosius rašytojus drauge su Herderiu, Goethe..., (21 p.) kai jis buvo lietuvis ir tokiu pats save laikė. Tas pat kartota ir angli k. (32 p.).

Gr. Krivickienės knygos "Vilnius lietuvių liaudies dainose" aplankas su kurtas Marijos Zymantienės.

Gr. Krivickienės knygos "Vilnius lietuvių liaudies dainose" aplankas su kurtas Marijos Zymantienės.

TARP ISTORIJS IR PROPAGANDOS

Kelios vieno skaitytojo pastabos

Du leidiniai

S. BARYS

Atėjo "Naujoji Viltis", naujas politikos ir kultūros žurnalas. Užklydo "Žingsniai smėly", Justo Paleckio atsiminimai, parašyti 1948, bet "dėl įvairių priežasčių" išleisti tik 1968. "Naujoji Viltis" įdėtas dr. B. Jonaičio (slapyvardis) 60 psl. rašinys "Paskutinės nepriklausomos Lietuvos dienos", paremtas, kaip pats autorius pasisako, 1939-40 metų dokumentais, bet taip pat duodąs nemažai ir jo paties samprotavimų. J. Paleckis į pagalbą pasitelkė spaudą ir seimo stenogramas, bet visą dažą savo "atminties" spalvomis. Tie jo "Žingsniai smėly" — tai 1926 metai, susiję su nepriklausomos Lietuvos III-jo seimo rinkimais, kai kurių Lietuvos valdymu ir gruodžio 17 perversmu.

Jam visų pirma rūpėjo perduoti "tų laikų nuotaiką" pro sukومmentisjus žmogaus prizme. "Naujosios Vilties" straipsnį rašė indokrinuotas tautininkas, "Žingsnių smėly" atsiminimas — indokrinuotas komunistas.

Abiem atvejais rūpėjo ne tiesa, bet sava propaganda. Neįbektvumas, bet skaitytojo poveikis. Ne visusiškumas, bet ša-

gen. Stasio Raštikio "koalicinės manijos" įtakoje. Todėl ir "mūsų vidaus tragedija" glūdėjusi "paskutinėse dviejose vyriausybėse", nes nevykusioj koalicinėj "vieningo darbo" gen. J. Černiaus vyriausybėj nebuvo nė vieno tautininko, o Antano Merkio vyriausybė buvo sudaryta "tik su vienu tautininku". Tokios "lopinuotos vyriausybės" buvusios fatališka nelaimė mūsų kraštui ir tautai. Visų pirma dėl to, kad "kiekviena koalicinė vyriausybė yra neveiksminga, nesutarianti ir tarpusavyje kovojanti", ir antra, kad "abiejų koalicinųjų vyriausybių ministeriai darė, kas jiems patinka, ignoruodami Prezidentą". Vadinas, nors prez. Smetona ir buvęs laikomas vyriausiuoju autoritetu, tačiau "praktiškai taip nebuvo". Šitaip po daugelio metų dabar dr. Jonaitis sklaido "tautos vado" bei jo "vadovavimo" mitą, pasiremdamas dargi Vokietijos pasiuntinio Zechlino autoritetu: "Ju (t. y. lietuvių) vyriausybėje nėra nė vienos asmenybės, kuri būtų pasirošiusi greitiems ir tvirtiems sprendimams". Ir kas toje vyriausybėje tokius sprendimus galėjo daryti, jei ir pats Smetona abejojo, ar jo kęs klausys: "Taigi, rodos, rizikinga būtų buvę Prezidentui duoti kariuomenės įsakymą priešintis. Jeigu jis nebūtų buvęs įvykdytas, tai būtų nemažas smūgis visam kraštui".

Prezidentas 1938 metų konstitucijoj

Nepriklausomos Lietuvos 1938 metų konstitucija yra glaudžiai susijusi su prez. Antanu Smetona: joje atsispindi jo ideologija, jis prisidėjo prie jos sukūrimo, jis ją paskelbė ir ją rėmė savo vadovavimu bei valdymą. Štai tos teisės bei galios, kurias prezidentui ši konstitucija suteikė: "Konstitucija ir įstatymais jam yra pavesta skirti ir atleisti ministrą pirmininką bei kitus ministrus, kariuomenės vadą, teisėjus bei daugelį kitų valdininkų, spresti karą ir taikos klausimą, tvirtinti ir skelbti visus įstatymus bei konstitucijos pakeitimus, tarp seimo sesijų leisti įstatymus, valstybės gynimo metu tvarkyti gynybos reikalus savo įsakymais, turinčiais įstatymo galią net ir seimui esant, šaukti ir baigti seimo sesijas bei skelbti sustiprintos valstybės apsaugos ir gynimo metą. Taip pat prezidentas gali paleisti seimą ir vetuoti įstatymus, jo iniciatyva piliėčiai yra šaukiami pasisakyti ir jo aktu gali būti ministrams ir kariuomenės vadui keliamos baudžiamosios bylos. Kai seimo nėra — ministras jam vienas yra atsakingi" (Konstantinas Račkaukas, "Lietuvos konstitucinės teisės klausimais", New Yorkas, 1967). Iš to, kas čia pasakyta, matyti, kad prezidentui priklausė ne tik vadovavimas, bet ir "valstybės valdžios vykdymas" (ten pat, 56 psl.).

Dr. Jonaičio piešiamas vaizdas yra visai kitoks. Pagal jį prez. Smetona gebėjęs "vertinti padėtį", bet nebuvęs "diktatoriškos prigimties". Darydavęs sprendimus kitų įtaigojamas bei veikiamas, tad ir abi paskutinės nepriklausomos Lietuvos vyriausybės buvusios sudarytos ypačiat

Kas tie "mūsų laisvės duobkasiai"? Dr. Jonaitis dėj Lietuvos likimo ryšium su 1939-40 įvykiais nuima kaltę ir atsakomybę nuo prez. Smetonos. Lygiai taip, kaip kad jo vardu paskelbta 1938 metų konstitucija: "Respublikos Prezidentas neatsako už savo galios veiksmus. Už kitus veiksmus Respublikos Prezidentas negali būti šaukiamas atsakyti, ligi vadovauja Valstybei". Bet kas nors kaltas ir atsakingas turi būti. Tad kas tie pagal dr. Jonaitį "vyriaus-

Val. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2233

DR. PETER T BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet; antr. penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
GRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų rezid. — PProspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. OA 8-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso tel. buto tel. Olympe 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIONAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikta 24 val.

Tel. — Reliance 5-1511
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val. pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštadi. 12-2 val. p. p. trečiadi. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečiadi. ir šeštadi. nuo 11 val. ryto iki 3 val. p. p. ir 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE-7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4150
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien — 3 val. ir 6-8 val. vak. Išklyrus trečiadieniais
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Pirma tik susitarus
Valandos pirmadi., ketv. 5-8 val., antradi. 2-4 val.

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801

DR. J. MĚSKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p.
Antr. ir ketv. 9 — 11 v. r.
r 4-8 p. p. Šeštadi. 9 v. r. iki 12 d

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Pikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTEL'IS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Ave.
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7607
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. r. Trečiadi. ir šeštadi. 8 v. r. iki 3 val. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPĖDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirma ligonius tikrai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato CHIRURGIJA
Ofisas 2656 W. 63rd St.
Val. antradi. nuo 1 - 4 popiet. ketvirtadi. nuo 5 - 7 vakarų.
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-5548

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. Reliance 5-4416
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktadi. 10-11 v. r., 2-8 v. vak. Šeštadi. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223
Ofiso val. Pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadi. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Prigimėję ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val. pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3160
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treči. ir šeštadi. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
Val. pirmadi., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Dviejų istorikų sukaktis

VINCENTAS LIULEVICIUS

Neseniai dviem istorikam suėjo po 70 metų. Šie garbingi sukaktuviniai yra dr. Juozas Jakštas ir dr. Antanas Kučas. Ta proga norime mūsų skaitytojus supažindinti su mūsų istorikais, kurių studijas ir straipsnius mielai skaitome.

Dr. Juozas Jakštas

Dr. Juozas Jakštas gimė 1900. IX. 9 Šlabados kaime, Pabaiskvals, Ukmergės apskr., Lietuvoje. Gimnaziją baigė 1923 m. Ukmergėje. Istoriją studijavo Lietuvos universitete humanitarinių mokslų fakultete 1923-1928 m. Studijuodamas kartu mokytojaivo Jurbarko Saulės gimnazijoje 1924-1925 m., Justino Tumėno brandos kursuose 1926-1927 m. ir Tauragės komercinėje mokykloje 1927-1929 m.

Apie 1930 m. buvo išsiųstų ar savo iniciatyva išvykusių studijuoti istorijos užsieny. Jų tarpe randame ir mūsų sukaktuvininką, kuris buvo Humanitarinių mokslų fakulteto stipendininkas. Studijas gilino Berlyno universitete 1929-1931 m. ir Vienos universitete bent dviem atvejais. Pirmą sykį 1931-1932 m., o antrą — 1934 - 1936 m. Istorijos daktaro laipsnį gavo 1938 m. Vytauto Didžiojo universitete, apgynęs disertaciją "Vakarų krikščionių mintys apie Romos imperiją iki V a." (buvo išspausdinta "Senovės" III tome ir atskirai išleista, 317 psl.). Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakultete 1932-1939 m. buvo vyr. asistentu prie visuotinės istorijos katedros. O 1940-1944 m. jau Vilniaus universiteto docentas.

Pasitraukęs į Vokietijos valdomą Austriją, 1944-1945 m. buvo Vienoje Wolfo antikvariato mokslinis bendradarbis. 1947 - 1949 m. Riedo (Austrijoje) lietuvių stovyklos vedėjas. 1949 m. atvyko į JAV ir apsigyveno Clevelande. Čia iki pensijos dirbo fizinių darbų fabrike. Istorines studijas ar straipsnius tegalėjo rašyti tik poilsio metu.

Parašyti darbai Lietuvoje

Dr. Juozas Jakštas studijavo vidurinius amžius. Labiausiai do-

mėjosi vidurinių amžių pradžia. Bet šalia visuotinės istorijos nemaža dirbo ir Lietuvos istorijos srityje. Be jau minėtos disertacijos, iš kitų studijų kaip tik stambiausia yra "Vokiečių ordinas ir Lietuva Vytenio ir Gedimino metu" (išspausdinta "Senovės" I ir II tomuose). A. Šapokos redaguotoje monografijoje "Jogaila" (1935 m.) parašė skyrių apie Jogailos ir Vytauto kovas su vokiečių ordinu (129-183 psl.), o to paties A. Šapokos redaguotoje "Lietuvos Istorijoje" parašė apie pirmąjį mūsų tautos valstybinio gyvenimo laikotarpį, iki krikščioniškųjų laikų pradžios. Mums įdomi studija "Naujausi Gedimino dinastijos kilmės tyrinėjimai"

("Lietuvos Praeitis" I, 1940 m., 29-56 psl.), kurioje autorius, pirmasis iš lietuvių, iškėlė tezę, kad gedinaičiai buvo aukštaitiškos kilmės.

Sukaktuvininkas eilę straipsnių paskelbė "Židinyje": Viduramžių pradžios problema (1935 m., 3 nr.), Romėniškasis patriotizmas ir krikščionybė (1937 m., 2 nr.), Romėniškasis Prudencijaus patriotizmas (1937 m., 5-6 nr.), Salvianus (1938 m., 4 nr.). Dar yra jo straipsnių spausdintų "Vaire" bei "Lietuvos Aide".

Darbai tremtyje

Gyvendamas JAV ir pelyndamas sau bei savo šeimai duoną fabrike, dr. Juozas Jakštas istorijos darbo neatsižadėjo. Jis nuolat Lietuvių Enciklopedijos leidimo dinastijos kilmės tyrinėjimai" (Nukelta į 4 pusl.)

Dr. Juozas Jakštas

Bernardas Brazdžionis

PAVASARIO PAUKŠTIS

Gyvenu tartum paukštis: pavasario saulė vilioja,
Ir krūtinėj keliai tolimųjų aukščių dausų.
O širdy ošia juodosios tėviškės girios ir gojai,
Nors aplinkui migla, neviltilis ir, kaip naktį, tamsu.

Tartum upė putota, srauniai iš krantų išsiliejus
Po dangoraizčių kojom, štai mirganti miesto minia,
O mane pumpurais šaukia baltos berželių alėjos
Ir žuvėdrų sparnai, sidabru betviską Nemune.

Margaspalvės reklamos į dangų dainuodamos šoka
Ir į požemį bėga su gaivių tramvajais kartu —
Milijonams liepsnų milijonai gyvybėmis moka,
Tartum šauktų pikta: užmokėsi gyvybe ir tu.

Užmokėsi gyvybe — Beverių banknotų prižėres
Savo geliančiom, tirpstančiom rankom skaudžiai

Triumfuos velniava, verks našlaidiškai nuskriaustas
Verks pavargus širdis alpama, šaukdama: vėsk
namon!

Verks pavargus širdis. O pavasaris šūkaus po miestą.
Kaip atominė bomba, sprogdins seno parko medžius.
Ir, blakstieną suvilgiusi, ilgesio ašara švies tau,
Kaip benamė žvaigždė, kol nuo vėjo iš marių nudžius.

Gyvenu tartum paukštis: pavasario klykiančios gervės
Per marias ir per kalnus graudžiai atsšaukia širdy.
Ir krenti, rods, kaip paukštis padangėj pašautas ir
Nei mirties, nei kėlonės kančios pabaigos nerandi.

Ir pro stingstančius sąnarius kraujas kreikšdamas
Ir dvasia — neišsenkanti muša verdenė gyva,
Ir regiu, kaip aplinkui granitas ir geležys griūva
Ir kaip kyla į dangų skausmų ir kančios sietuva,

Ir kaip kėlasi pražūčiai pasmerktos tautos, ir puola
Nuo supuvusių sostų žironai, myriop pasmerkti,
Kaip sudūžta jų vardas, it bangos į amžiną uolą, —
Ir gyvenimo psalmę aš giedu kančioj ir mirty.

RUDENS ROMANSAS

Paskutinių žiedų neberinkom, brangioji,
Te rudo juos beširdis ramiai nuraškys,
Ak, ne kartą mes jų šioj kėlonėj ieškojom,
Kai mirtis pažūrėjo į mūsų akis.

Paskutinių vainikų nekelkim į dangų,
Teuždės juos draugai vienąkart ant kapų,
Kai rugsėjo lietus bels į vienišą langą,
Raudant Requiem, Requiem balsui varpų.

Paskutinių maldų sukalbėt nepabaigę,
Išsiskirs'ys draugai savo žemės keliu,
Ir skaisti, tartum ašara, vakaro snalgė
Smaragdu sužėrės nuo šaltų spindulių.

Bernardo Brazdžionio rinktinės poezijos knygos apšaukas, pieštas dail. Juo-ao Dociaus. Brazdžionio poezijos šventė ir šios knygos pristatymas, dalyvaujant pačiam autoriui, Čičagoje įvyksta šiandien 8 val. vak. Jaunimo centre.

O po gruodo žiemos, o po kapo velėna
Atsilieps mūsų širdys į balsą širdies
Mylimųjų kitų kitą vasaros dieną,
Ir jų lūpose vėl mūsų žodžiai žydės.

MOZAIKA

Kas, kad metai iš anų dienų mozaikos
Po brangiausių akmenį, kaip vagys, lupa, —
Mūsų priesaitų ne laiko rankos laiko,
Mūsų priesaita nesenka, tartum upė.

Pro aną šaltos žiemos rorotų rytą
Skamba ji, kaip muzika šviesi vargonų,
Skamba ji širdy, kaip šlandien pasakyta,
Susipynus su vargonų antifona...

Ir pro gaudesį pabudusių žvaigždynų
Gieda gieda žvakų gū'aro liepsna,
Su malda aušros vargonų susipynus
Gimsta meilės ir gyvenimo diena.

ANGELAS SARGAS

J. SAVASIS

Jei jūs pamatysite malonaus veido jaunuolį, besimaišantį žmonių minioje, kartais besišypsantį, kartais verkiantį, — žinokite: tai yra Angelas Sargas. Kai žmonės pradėjo netikėti angelų buvimu, kai naujieji teologai sakosi nerandant argumentų, kuriais paremti angelo sargo, Dievo duoto žmogaus globėjo, doktriną, Viešpats leido angelams priimti žmogišką išvaizdą, maštyti žmonių tarpe ir taip vykdyti jiems skirtą misiją.

Žmogaus susidūrimas su regimu savo globėju kartais virsta tam tikru konfliktu. Kartą buvau liudininku tokios scenos. Angelas stovėjo miesto aikštės kampe, atsirėmęs į namo sieną. Jis atrodė nusigandęs, bailus, tačiau pasirodęs gintis, jei būtų prieš jį pavartota fizinė jėga. Jo globojamasis žmogus įsiutus, paraudęs iš piktumo, nerado žodžių, kuriais galėtų įskaudinti tam žmogiško pavidalo angelui.

— Gana, aš tau sakau: gana! Nesu mažas vaikas, kad mane sekotum ir priekaištautum kaip tada, kai vogdavau iš motinos sandėlio uogienę. Dabar esu subrendęs žmogus ir todėl nepakenčiu, kai mane kas seka. Tai mane erzina, veikia į nervus. Išnyk pagaliau! Nenoritu tavęs matyti, nes kitaip... — ir padarė gestą, nuo kurio angelas gindamasis uždengė veidą ranka. Tuo tarpu vienas praeivis sustojo ir gana ramiai įsikūso:

— Pone, nusiramink. Ar nematai, kad tas vargšelis verkia?
— Lengva tau taip kalbėti, — šiuksčiai atžrėdė žmogus. — Jei tu atsidurtum tokioj

padėty, kada tave dieną ir naktį iš paskos sekoja policininkas, tai kitaip kalbėtum.

— Suprantu, — atsakė praeivis. — Ir aš turiu savo sargą. Tiesa, nemalonu, kai tave kas nors seka. Bet ką padarysi? Jis atlieka savo pareigą, o aš pakenčiu jį, nesileisdamas į diskusijas. Jis vis tiek bus prie tavęs ir jį visada rasi besimaišantį tau po kojų. Tokia jau tvarka...

— Tau taip atrodo, — atkirto įpykęs žmogus. — Jis turi pranykti, kol dar neišsibaigė mano kantrybė. Žiūrėk, kaip jis verkšlėna. Atrodo, kad persekiojamas yra jis, o ne aš...

— Ir jau buvo bešokęs prie angelo, tačiau iš minios, susirinkusios stebėti nepaprastą sceną, išsoko policininkas ir sulaukė iširdusį žmogų.

— Pone, — įsakančiu tonu prabilo policininkas. — Griežtai draudžiu pakelti ranką prieš šį jaunuolį. Kitaip areštuosiu už muštynes viešojoje vietoje.

— Ir tu prieš mane, — protestavo žmogus. — Vietoj vieno policininko, dabar jau du mane persekios.

Policininkas nusišypojo ir tarė:
— Kad tai aš būčiau iš tos rūšies policininkų! Nereiktų muštis su demonstrantais ir grįžti namo su praskelta galva. Tuo tarpu, kai kyla sąmyšis, vis aš nukentčiu. O mano angelas sargas mane negina, tik paskui ima guosti, raminti. Bet ir tai jau šis tas.

Minia ėmė juoktis, o žmogus, eidamas šalin, dar pagrasė angelui sargui:
— Nesimaišyk man daugiau po akių. O

jai išdrįsi ateiti į mano namus, tai iš anksto išpėju: pasibaigs tau blogai.

Žmogus pasišalino, angelas vis dar verkė, ir žmonės ėmė jį raminti. Angelas jiems paaiškino:

— Jis yra blogas žmogus. Nori daryti visa, kas tik ateina į galvą, net ir pačius būriausius darbus. Aš negaliu to leisti, negaliu jo vieno palikti. Dabar turiu eiti į jo namus, net jei ir tekty nukentėti.

— Vargšelis, — komentavo minia. — Pataikyk tu man ant tokio nedorėlio! O jei jis ims tave mušti, kankinti?

— Nebijok, — įsiterpė policininkas. — Aš stovėsiu sargyboje prie namo. Jei kas atsitiktų, šaukis pagalbos. Padėsiu atsiginti.

Angelas, iš tolo lydėdamas policininko, paskubino žingsnius ir pasivijo žmogų. Kurį laiką ėjo abu, vienas šalia kito tylėdami. Kai abu įėjo į namo vartus, žmogus jam ramesniu balsu tarė:

— Tai ir vėl tu čia? Ko dabar tau reikia?
— Grįžtame namo kartu, — ramiai atsakė angelas, — kaip visuomet. Aš negaliu neatlikti savo pareigos.

Žmogus tylėjo. Bet kai abu atsidadė kambaryje, žmogui vėl užėjo pykčio banga. — Į gražią padėtį tu mane pastatei. Nedaug betruko, kad policininkas būtų mane areštavęs kaip eilinį nusikaltėlį. Turėjau nusukti tau sprandą. Bet vis tiek kartą tai padarysiu.

Angelas nusišypojo, o tas žmogų dar labiau siutino.

— Iš ko tu čia šypsaisi? Ar nori, kad aš kartą iš tikrųjų apsisprėčiau?
— Juokiuosi, — atsakė angelas, — nes tu

grasini man nusukti sprandą. Jei padarytum tokią žmogžudystę, tai tada pats sau nusuktum sprandą.

— Kaip tai? — paklausė susidomėjęs žmogus. — Kaip tai įvyktų?

— Labai paprastai, — paaiškino angelas. — Tu ir aš esame vienas ir tas pats. Esame tas pats asmuo, ta pati sąžinė. Tu esi žmogus, o aš esu tavo sąžinė. Nori, kad smulkiau paaiškinčiau? Tu jau kūdikis skyrei, kas yra gera, kas bloga. Būti tėvams klusniu, paslaugiu, ramiu buvo gėris, vogti motinos uogienę ar cukrų buvo blogis. Juk tu eidavai į sandėlį ant galų pirštų ir saugodavai, kad nepamatytų motina. Reiškia supratai, ką daras.

— Ką čia man niekus tauški, — nutraukė žmogus. — Koks čia blogis paimti šaukštą uogienės ar gabalėlį cukraus, kai buvau tik šešerių metų?

— Taip, mažas dalykas, — tęsė angelas, — sutinku. Nors po to jautei kažkokį keistą jausmą savyje, lyg gailėsti, lyg nerimą. O tai buvau aš, kuris sukėliau tą jausmą. Šiandien tu esi didelis. Aš mačiau ir sekiau, kai tu augai, brendai, aš saugojau tavo gyvenimą, būdėjau, kai tu sapnavai. Žinau, kad esi subrendęs. Bet čia, brangusis, reikalai pasikeitė. Dabar jau nevagi uogienės, bet padarai didesnių dalykų, už kuriuos esi pilnai atsakingas. Šiandien moki skirti gera nuo bloga, o pasirinkimui vartoji laisvą valią. Tasai angelas sargas, į kurį meldeisi, eidamas gulti kūdikystės metais, dabar yra tavo sąžinė. Aš esu šalia tavęs ir tavėje, kad padėčiau tau lemiamu momentu pasirinkti, nes pasirinkimas yra labai sunkus dalykas. Kai tu pasirenki gėrį, aš džiaugiuosi, bet kai tu pasirenki blogį, aš jaučiuosi pralaimėjęs, o sąžinės graužimas, kurį tu jauti padaręs bloga, yra mano

deginančios ašaros. Jos tave kankina.

— Išėina taip, — pastebėjo žmogus, susidomėjęs tokia angelo kalba, — kai padarau bloga, tai kaltė yra tik mano vieno, o kai padarau gera, tai jau tavo nuopelnas. Kur čia logika?

— Iš tikrųjų taip nėra, — atsakė angelas sargas. — Kaltė ir nuopelnas yra tavo, nes mes abu esame vienas asmuo, išskyrus tai, kad aš esu sąžinė ir leidžiu tau laisvai veikti. Šiandien tu užpykai, nes tam tikru momentu neišdrįsai apgauti savo bendrininko, ir įpykęs puolei mane, tarsi aš būčiau to viso kaltininkas. Taip, kaip sąžinė, aš kaltas. Bet tu pats apsisprendei ir atsisekai padaryti nuodėmę. Tu pats savyje jautei mano artumą ir laiku susilaukėi nuo gėdingo veiksmo. Turėtum būti patenkintas ir dar man dėkingas.

Žmogus kovojo pats su savim, tačiau dabar jam jau patiko turėti angelą sargą, kuris taip protingai kalba, nors kai kurios jo mintys yra sunkiai suprantamos.

— Suprantu, — melavo žmogus, — tu gini savo poziciją, bijodamas, kad aš nepavaryčiau tavęs šalin galutinai. O jeigu taip padaryčiau iš tikrųjų, kas tada?

— Galėtum tai padaryti, — atsakė angelas, — ir tu nebūtum nei pirmas, nei paskutinis.

— O tada? — paklausė žmogus, — kas būtų iš tavęs?

— Mirčiau, kaip ir visi atmetieji angelai. Šiais laikais miršta jų daug, nes žmonės nužudo savo sąžinę ir nori sukurti kitą pasaulį, nežinodami koks jis bus. Jų veikla yra be moralės ir jie veikia tik tam, kad veiktu, be jo (Nukelta į 4 pusl.)

Dviejų istorikų sukaktis

(Atkelta iš 3 pusl.)

dimo pradžios buvo vidurinių amžių istorijos skyriaus redaktorius, davęs gausiai straipsnių ir aplamai istorinėmis temomis. Nežiūrint to išpareigojimo, iš po jo rankos išėjo vis nauji straipsniai — studijos. Štai jo išspausdinti straipsniai bei jų atspaudai: Das Balticum in der Kreuzzugbewegung des 14 Jh. (atspaudas iš Commentationes Balticae 1959 m.); 1960 "Dirvoje" buvo straipsnių serija apie Žalgirio mūšį; straipsnis "Baltic Review" ir studijėlė Dlugoshas apie Žalgirio mūšį ("Tautos Praeitis" 1960 m.); komentaras prie O. P. Backus straipsnio apie Lietuvos - Lenkijos santykius žurnale "Slavic Review" 1963 m. ir kolektyviniame veikale "The Development of the USSR" 1964 m.; II kultūros kongreso paskaita "Amerikos lietuvių istoriografija ir jos artimiausi uždaviniai" ("Aidai" 1963 m.).

Iškilus klausimui, ar Lietuvos valdovai vadintini karaliais ir Lietuva karalystė, ar kunigaikštystė, dr. J. Jakštas įspėjo besiginčijančius, jog didžiojo kunigaikščio titulas turi savo nusistovėjusias tradicijas, kurių negalima kaifaloti ("Draugas", 1965. III.2, kult. pr.); "Mindaugas — Lietuvos istorijos epochos reiškinys" ("Tėviškės Ziburiai" 1964 m., 23-26 nr.). "1863 m. sukilimas Lietuvoje" ("Tautos Praeitis" 1964 m.); S. Daukantas — pirmasis tautinis Lietuvos istorikas (t. p. 1965 m.); "V. T. Pošutos naujoviškas Lietuvos valstybės pradžios aiškinimas" (atspausdintas iš "Aidų" 1965 m.); tas pats straipsnis angliškai ("Lithuania" 1965 m.); "Pavėluotas Mindaugo krikštas" (Lietuvių katalikų mokslo akademijos "suvažiavimo Darbai" VI 1966 m.); "Zvilgsnis į Mažosios Lietuvos istoriografiją" (LKMA Metraštis I IV 1968 m.); bendraautorius dr. A. Geručio redaguotos knygos "Lithuania" 1969 m.

Šiais (1970) metais Lietuvių katalikų mokslo akademijos VIII suvažiavimo (Toronte) buvo Lietuvos istorijos sekcijos vadovas ir skaitė paskaitą apie "Aušros" laikotarpio istoriografiją. Šiuo metu rašo monografiją apie dr. Joną Šliupą. Yra vienas iš Encyclopedia Lituanica redaktorių. Yra Lituanistikos instituto tikrasis narys. Vienu tarpu buvo Lietuvos istorijos skyriaus vedėjas. Taip pat Lietuvių katalikų mokslo akademijos narys mokslininkas.

Dr. Antanas Kučas

Dr. Antanas Kučas gimė 1900 X. 14 Juškų kaime, Lekėčių valsčiuje, Šakių apskrityje, Lietuvoje. Baigė Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją 1924 m., Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos

Filosofijos fakultete istoriją 1927 m. Istorijos daktarata įsigijo toje pačioje mokslo įstaigoje 1938 m., parašęs disertaciją "Kestutis" (1938 m.). Studijavo Grenoblio ir Nancy universitetuose (Prancūzijoje) ir gavo teisę dėstyti prancūzų kalbą. 1927 - 1938 m. buvo Marijampolės marijonų gimnazijos ir mokytojų seminarijos mokytojas. 1939-1943 m. Šiaulių berniukų gimnazijos direktorius, Kauno V gimnazijos ir Kauno IV gimnazijos direktorius. 1943.III.16 vokiečių suimtas ir išgabentas į Stutthof (Vokietijoje) koncentracijos stovyklą. 1945 m. išlaisvintas Pucke, Lenkijoje. Kurį laiką teko gyventi Varšuvoje, kol pavyko pasiekti Vakarų. Metus išgyvenęs Paryžiuje, 1946.X.20 atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes. Nuo 1947 m. pradžios dėstė Scrantono universitete (Pensylvanijoje) istoriją ir naujas kalbas. 1967 m. apdovanotas medaliu Pro Deo et Universitate ir pakeltas į profesorių emeritą. Iš universiteto pasitraukė 1970 m. Nuo šių metų bus galima visą laiką skirti istorijos studijoms.

Atlikti darbai

Dr. Antano Kučo Lietuvoje atliktų darbų pažymėtini, be jau anksčiau suminėtos disertacijos "Kestutis" 1938 m., yra šie: pertvarkė ir paruošė naujas laidas prof. J. Totoraičio vidurinių ir naujųjų amžių istorijos vadovėlių. Išspausdino prancūzų kalbos gramatiką 1938 m.

Zinodami, kiek daug turėjo išskentėti Stutthof koncentracijos stovykloje, stebimės, kad laimingai ištrūkęs iš to pragaro, dar atsigavo ir turėjo jėgų vėl grįžti prie mokslinio darbo. Tik ką po išlaisvinimo, gyvendamas Varšuvoje (1945 m.), išvertė į lenkų kalbą daugiau kaip 300 psl. knygą "Arkivyskupas Jurgis Matulevičius" (surinkti įvairių asmenų atsiminimai ir biografiniai duomenys 1927 m., tuoj po arkivyskupo mirties).

Atvykęs į JAV, parašė koncentracijos stovyklos atsiminimus "Už spygliuotą vielą" 1956 m.; "Kun. Antanas Staniukynas" 1965 m.; "Shenandoah lietuvių šv. Jurgio parapija" 1968 m. Tai vis dideli veikalai, prie kurių teko daug laiko praleisti. Šiuo metu spausdinama Amerikos lietuvių istorija, kurios sukaktuvinininkas yra vyriausias redaktorius.

Be šių suminėtu sukaktuvininiko parašytų stambių knygų, dar reikėtų suminėti nors keletą jo parašytų studijų. Į kultūros kongreso istorijos sekcijoje paskaitą "Aktualios mūsų istorijos problemos" (atspausdinta "Aiduose" 1956 m., 8 nr. (Kėliai į lietuvių mokyklas Amerikoje" (t. p. 1960 m., 7 nr.) ir "Gediminaitis — Alegėnų kalnų apaštalas"

(t. p. 1964 m., 2 nr.).

Dr. A. Kučas spaudoje pradėjo reikštis 1920 m. Visi jo raštai yra laisvalaikio panaudojimas nuo atliekamų tiesioginio darbo valandų. Talkino žurnalams ir laikraščiams. Minėtini Lietuvoje: "Ateitis", "Židinys", "Naujoji Romuva", "Tiesos Kelias" ir įvairūs kiti laikraščiai. Jungtinėse Amerikos Valstybėse: "Amerika", "Aidai", "Garsas", "Draugas", "Darbininkas", "Lux Christi", "Lietuvių Enciklopedija", "Catholic Encyclopedia", "New Catholic Encyclopedia", "The Catholic Light" (Scrantono diecezijos organas) ir "The Scranton Times" (dienraštis). Raštų pobūdis: jubiliejiniai minėjimai, lietuvių tautiniai reikalai, istoriniai straipsniai, knygų recenzijos ir kt.

Dr. A. Kučas yra ateitininkas ir priklausė mokslinėms bei profesinėms institucijoms: Lituanistikos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija (narys mokslininkas), Modern Language Association, The American Academy of Political and Social Science.

Su prakalbomis ir paskaitomis dalyvauja amerikiečių ir lietuvių visuomenėje. Iki tolei jo pagrindinis darbas buvo pedagoginis. Dirbo nuo 1927 m. iki 1970 m., išskyrus 1943-1946 m. Iš jų Scrantono universitete profesoriaus 23 metus.

Tuo pačiu keliu

Šiuos du istorikų riša ne tik vienlaikės sukaktys, bet ir kiti momentai. Ypatingai ryškūs trys.

Nedaugelis Lietuvos universitete daktorizavosi, bet kuris jame tą laipsnį gaudavo, su pagrindu didžiudavosi. Tuos laipsnius suteikdavo fakultetų tarybos, kurių tik dalis narių tebuvo įsigiję tokius laipsnius. Statė doktorantui tokius reikalavimus, kurių dabar atrodo ir nereikėjo. Buvusią padėtį puikiai pavaizduoja prof. dr. Z. Ivinskio straipsnis "Aiduose" 1961 m., 6 nr. Mūsų abu sukaktuvinininkai daktaro laipsnį gavo Vytauto Didžiojo universitete.

Abu sukaktuvinininkai surado laiko ir ryžė lietuvių tautos istorijos studijoms. Tik atkreipkime dėmesį į jų atliktus darbus, kuriuos anksčiau išskaičiavome. Ačiū jiems už tai.

Iki šių (1970) metų Lietuvių katalikų mokslo akademijoje buvo 14 narių mokslininkų. Šis vardas suteikiamas akademijos nariams, pasižymėjusiems mokslinė kūryba. Kas nusipelnė šio vardo, sprendžia slaptu balsavimu nariai mokslininkai. Prieš VIII suvažiavimą Toronte buvo įvykdyti naujų narių mokslininkų rinkimai. Išrinkti šeši, kurių tarpu yra ir dr. Juozas Jakštas ir dr.

Dr. Antanas Kučas

Tarp istorijos ir propagandos

(Atkelta iš 2 pusl.)

Ypačiai gi didelį vaidmenį čia vaidino "vieno asmens užsipirimas ar politinė trumparegystė. Juo buvo K. Bizauskas, eilinis biurokratas, nebaigęs aukštojo mokslo, tačiau vienas pirmųjų ateitininkų". Todėl dr. Jonaičio galutinė ir neatšaukiama išvada dėl Lietuvą užgriuvusių nelaimių tokia: "Kadangi J. Urbšys dažnai važinėdavo po užsienį (tur būt savo malonumui? — S.B.) arba sirguliuodamas atostogavo, tai K. Bizauskas (kartu su Politikos Dept. dir. Ed. Turausku) faktiškai dirigavo mūsų užsienio politiką. Jie abu, atrodo, nieko neišmoko ir nieko nepamiršo. Kaip keista, kai tokie svarbūs dalykai, net visos tautos likimas, pareina nuo vieno asmens, ne Prezidento ar vyriausybės galvos, bet nuo eilinio biurokrato".

Ar toks Goebbelsas dabar mums reikalingas?

Štai kokių propagandinių jėgų dr. Jonaitis nusteikęs dabar

Antanas Kučas. Šį įvykį reikia laikyti gražiausia gele jubiliatu puošniamame vainike. Sveikiname juos!

Linkime daugelio laimingų ir darbinių metų.

maitinti "Naujosios Vilties" skaitytojus. Po 30 metų, po pačių įvykių ir po herojinių "tautos vado" laikų, Pasirodo, savo Goebbelsą turėjo ne vieni vokiečiai. Jis galimas ir mūsų pačių išėjioj. O kai nusileidžiam iki tokio politinio lygio, nieko daugiau nebūlieka, kaip tik sutikti su įvadine A. Diržio mintimi, pridėta dr. Jonaičio rašinio pradžioje. Girdi, "čia autorius atvirumas ir tiesumas galės kam nepatikti, tačiau tie jo samprotavimai tepatarnauja mums patiems geriau save pažinti". Mums šis "atvirumas ir tiesumas" iš tikrųjų labai patinka. Dr. Jonaitis dabar labai gerai pažinsim. Tačiau turim tik vieną abejonę: ar toks lietuviškas Go-

belsas iš tikrųjų mums dabar svetur reikalingas?

Atrastasis Justas Paleckis

Po tokios abejonės dabar perei-kim prie kito vyro — prie sovietinės Lietuvos "valstybininko" Justo Paleckio, kitų valstybininkų pavyzdžiui parašiusio ir savo atsiminimus. Tai tie pradžioj minėti jo "Zingsniai smėly". Kaip jau įprasta, ir mūsų Paleckis atsiminimus pradeda nuo jaunų savo dienų. Gimė ir augo jis Rygoj, Sistemingo mokslo negavo. Savamoksliai skubos keliu 1924 baigė suaugusiųjų gimnaziją, taip pat tapo savamoksliai žurnalistu, redaktorium, net "rašytoju ir poetu". Dirbo mokytoju pagrindinėj Rygos lietuvių mokykloj, pirminkavo lietuvių jaunimo "Rūtos" draugijai, redagavo "Naujojo Žodžio" žurnaliuką, vaidino bei režisavo, dainavo chore ir kt. Šitaip jis gal būtų ir toliau dirbęs naudingą lietuvišką darbą latvių krašte, jei ne ta mūsų politika. Paleckį Rygoj po 1926 laimėtų seimo rinkimų susirado min. pirminku tapęs M. Slezevičius ir pakvietė į Kauną Lietuvos telegramų agentūros Eltos direktorium!

Proletarinė vaidyba

Apie Justo Paleckio asmenį galėtų būti ir ilgesnė kalba. Nėra pvz. kokia nors paslaptis dėl jo polinkių į geltonąją spaudą. Dėl to ir savo atsiminimuose pasipa-sakoja, kaip jis Latvijos ir Estijos telegramų agentūrų direktorius nuvedė parodyti Kauno prostitutės. Tokiam "valstybininkui" kaip Paleckis šitai buvo visiškai prie širdies. Šiuo atveju mus daugiau domina proletarinė jo vaidyba. Taigi, atsisėdęs į Eltos direktoriaus kėdę, jis gavo septynis šimtus litų algos, nors iš jų "dar kiek atskaitydavo". Lietuvos sąlygomis, tai buvo riebi alga. Bet Paleckis dabar savo atsiminimuose dedasi buvęs proletaru: "Gyvenau kukliai, leisdamas sau per pietus bokalą alaus išgerti. Iš ryto ir vakare dažnai išmisdavau, kokią bulkutę suvalges ir arbatos išgėres". Toks jo "proletarinis kuklumas" driekiasi ir per visus atsiminimus. Štai dar kitas epizodelis, rodąs Paleckio "Proletarinę savijautą" 19-26 metų kultūros kongrese: "Ir jau netrukus duodamas žodis man. Tikrai jaučiuosi taip, kaip jausdavaisi vaiko dienomis besileidamas rogutėmis nuo statusa

kalno. Širdis kyla aukštyn, kvapą užima, rodo, nė žodžio nepratar-siu".

Komunisto keliu

Tiesa, šiuo laiku Paleckis buvo kairus, kitaip nebūtų atsiradęs nė Kaune. Bet dar nepraradęs ir žmoniškumo jausmų, tad 1925 Kalėdų švenčių proga dar rašė "Bijokime neapykantos! Pasauly užviešpatavo neapykanta, ir milijonai žudė milijonus". 1948 iš tokių savo minčių jau pasišaipė: šitaip patetiškai bei naiškai galėjęs rašyti tik susijaudinęs... Taip pat dabar dėl Lietuvos kultūrinio tamsumo jam jau kalta tik dvasiškija ir poniija, ne carų Rusija, draudus lietuviams spaudą, uždariusi lietuviškas mokyklas, už lietuvišką raštą bei veiklą sodinusi į kalėjimą arba trėmusi į Sibirą. Šito Paleckio "komunistinis jo kuklumas" neleidžia niekur prisiminti.

Nepriklausomos Lietuvos niekinimas

Antras dalykas, krinčąs į aki šiuose Paleckio atsiminimuose, tai nepriklausomos Lietuvos niekinimas. Visi jo darbuotojai be išimties piešiami juodai. Štai būdinga viena iš daugelio asmens charakteristika: "demagoginis krikdemų lyderis kunigas A. Šmulkštys". Arba štai politinės laikysenos įprastinis vaizdas: "Plečkaičiui kalbant, krikdemai staugė, rėkė, daužė stalus, trypė, žodžiu, griebėsi savo paprastos muzikos, norėdami nustelbti tai, kas jiems nemalonu girdėti". Negeresni nei patys Paleckio duondaviai. Antai, atvykęs į Kauną, jis prisistato min. pirminkui M. Slezevičiui, bet šis pasirodo "toks apatiškas, nuvarges, negalys aprėpti visų reikalų". Arba: "Aš jau buvau perspėtas, kad ar kalbėsiu su Slezevičium, ar ne, vis tiek reikala išsprės Balutis, gudrus tautininkas, kuris faktiškai vadovauja ministerijai". Arba: "Liaudininkų ir socialdemokratų lyderiai ne mažesniu uolumu už krikdemus saugojo šventą ir neliečiamą nuosavybę teisę ir leido vis naujus įstatymus faktantams apsaugoti nuo darbininkų streikų. K. Grinius, M. Slezevičius, S. Kairys ir daugelis kitų "kairiųjų" lyderių ir šiaip veikėjų taip pat dairėsi kas sklypo, kas namus statytis, kas dvaro". Prezi-

(Nukelta į 5 pusl.)

ILGAI IŠLIEKANTI IR ATMINTINA DOVANA KALĖDOM
ENCYCLOPEDIA LITUANICA
361 W. BROADWAY, So. Boston, MASS. 02127, TEL.: (617) 268-7730, VAKARE — 282-2759

NEW RATES

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION

ASKALTOU SPRAUDUSIU BEI \$20,000

6% PER ANNUM OF \$5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES 2 Year Maturity	5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 One Year Maturity
5 1/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 OR MORE 6 Month Maturity	5 1/4% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS \$100.00 Minimum
5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS	

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr., Chairman of the Board MRS. PHIL. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4 Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

ANGELAS SARGAS

(Atkelta iš 3 pusl.)

kių principų ir įstatymų. Sugriovę senus idealus, neranda naujų ir gyvena be gyvybės, myli be meilės, išvaizduoja einą pirmyn, stovėdami vietoje. Jų angelai sargai yra mirę ir jų sąžinė pavirtusi į akmenį. Jie yra neįjautrūs nei gėriui, nei blogiui. Aš galiu palikti tave, jei taip nori, ir tavo širdis tuoj bus sausa, kaip rudensio nukritęs lapas. Tada nesuvoksi, ar darai gera, ar bloga, nes neturėsi sąžinės, kuri parodo tą skirtumą. Sąžinė, kurią aš atstovauju, tau yra vadovas. Be jos tu neturėsi savo nuomonės, pritariš kitiems, bet paneigsi pats save, kaip daugelis paneigė pasaulį, kuriame gyvena.

— Nenoriu, kad tu mirtum, — tarė jau susijaudinęs žmogus. — Bandydysime pakęsti vienas antrą.

Angelas spindėjo džiaugsmu. Jis išskėtė sparnus, pakilo ir nusileido žmogaus širdyje. Policininkas, iki tol ejęs sargybą ties žmogaus namais, nesulaukęs jokio netikėtumo, nuskubėjo prie universiteto malšinti triukšmaujančių studentų.

TRYS ŠEIMOS GENERACIJOS APTARNAUJA MŪSŲ KLIENTUS!

Stanley Sr. Stanley Jr. Stanley III Robert

NEW ONLY \$2313
1971 PLYMOUTH "DUSTER"
BALZEKAS MOTORS
Plymouth Fuel-Valiant-GTX-Roadrunner-Barracuda-Duster
4030 ARCHER VI 7-1515
(25 New 1970 Plymouth Station Wagons-Air Cond.)

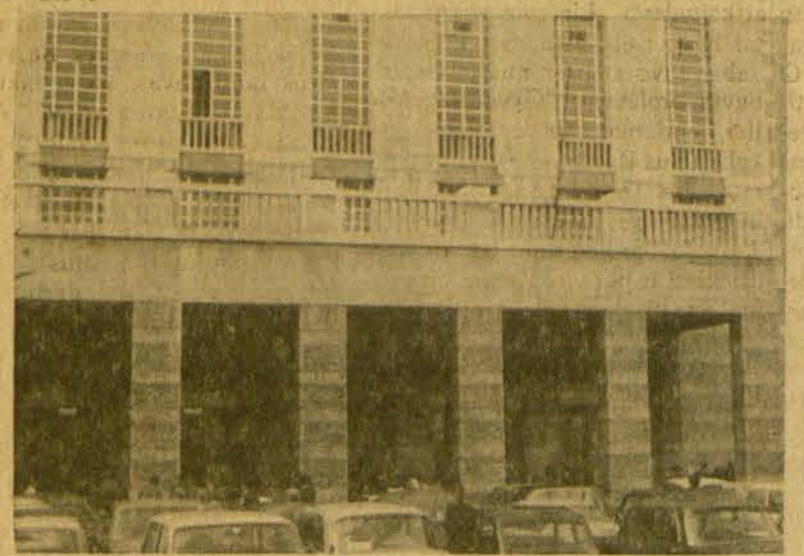
PARYŽIAUS IR ROMOS OPERAS APLANKIUS

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Tur būt, pats garsiausias ir žinomiausias 19-tojo šimtmečio architektūros paminklas ne tik buvo paties architekto skonis. Paryžiuje, bet ir visoje Prancūzijoje yra Academie Nationale de Musique — paprastai prancūzų vadinamas L'Opera. Šis operos rūmų pastatas taip yra išsiskiriantis iš kitų Paryžiaus pastatų, kad neįmanoma jo nepastebėti. Tik įvažiavus į Opera alėją, jis tuoj pasirodo visame savo gražume. Kadangi mūsų viešbutis buvo keli blokai nuo operos, mes į dieną kelis kartus ją apeidavome, praedavome ir apvažiudavome ir vis kiekvieną kartą pasidžiaugdavome jos grožiu ir vis kiekvieną kartą įžiūrėdavome ką nors naujo jos architektūroje ir jos papuošime. Nė viena kita opera negali pasididžiuoti tokia svarbia miesto centro vieta, savo architektūra ir vis savo pastato tūriu.

Paryžiaus opera yra apeinama iš visų pusių. Ji jungia Scribe ir Auher bulvarus ir Gluck ir Halevy gatves, o šių gatvių vardai taip glaudžiai surišti su operos kūryba. Operos rūmams architektūrinį apvalkalą sukūrė prancūzų architektas Jean Charles Carnier (1825-1898), kurie buvo pastatyta per 12 m. ir 1875 m. buvo atidaryti operos spektakliams.

Prancūzijos 19-tojo šimtmečio architektūra buvo pavadinta "stilių karu", nes buvo naudojami

Romos operos rūmų fasadas

Tarp istorijos ir propagandos

(Atkelta iš 4 pusl.)
dentas K. Grinys Paleckiiui yra pašaipos "demokratijos daktaras", o min. pirmininkas M. Slezevičius — "demokratijos advokatas". Kur ir kada tik gali — jiems įspiria.

"Pergalę" atnešė komunizmas
Nusigrėždamas nuo nepriklausomos Lietuvos, Paleckis, aišku, aukština komunizmą, iškelia jo nešėją Sovietų Sąjungą. Štai jis aplanko keturių komunarų kapą, ir jo galvoj bematant kyla komunistinės mintys: "Didžiai susijaudinęs galvojau apie kovą, ir čia manijė užvirė ypatingai karšta neapykanta fašizmui. Nedaug supratimo tada turėjau apie komunistų partiją, apie jos kovą, nebuvau turėjęs progos giliau susipažinti su marksistine ideologija, dažnai buržuazinės ideologijos migla klaidindavo mano sąmonę. Bet visada viršūmė emė jausmas, kad toj pusėj tiesa. Ir štai čia už tą didžiąją tiesą žmonės be baimės dėjo savo galvas, tvirtai tikėdami būsimąja pergale".

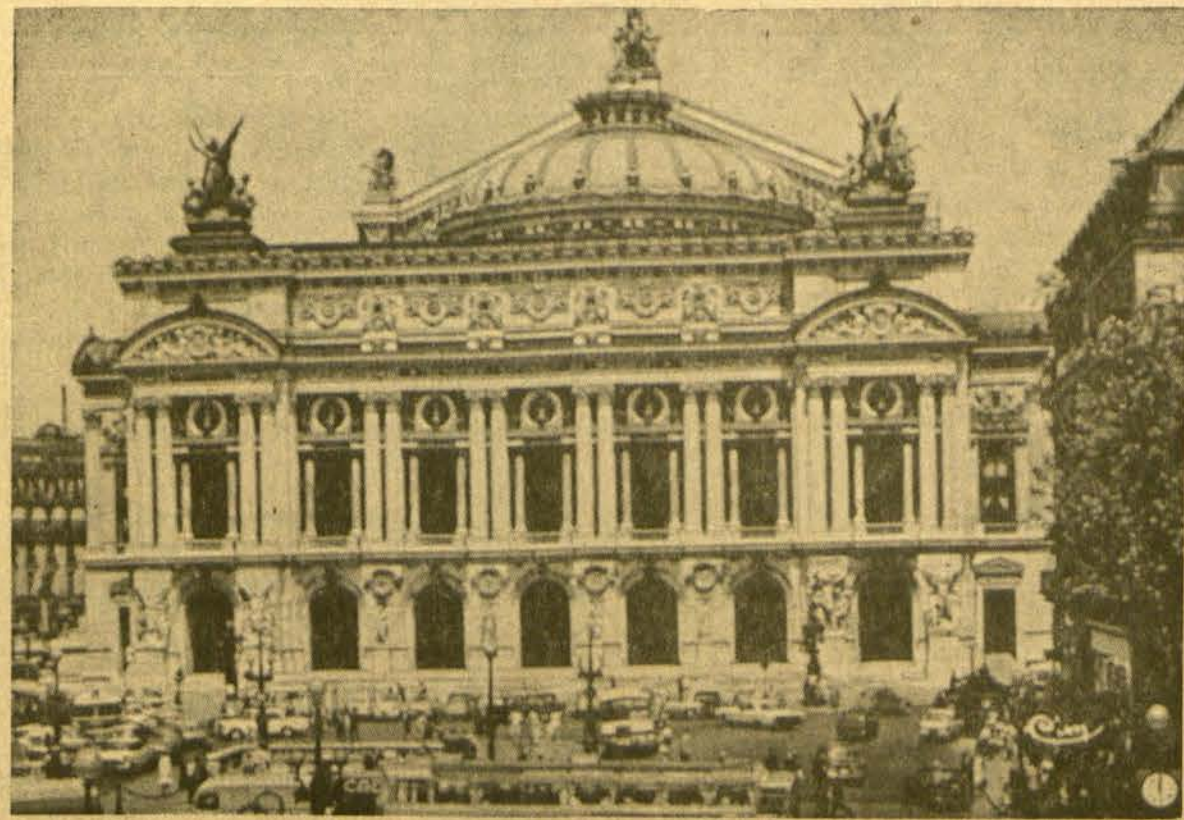
Tačiau tik komunistu tapęs, Justas Paleckis pamatė, kad šitos "pergalės" negalėjo atnešti 1926 liaudininkų bei socialdemokratų laimėti sėm rinkimai: "Nuslinko ir praėiti lemtingi 1926-iejie metai, prasidėję didelėmis viltimis, kad naujasis seimas atneš pergalę pažangiosioms jėgoms, prasidėjęs

įvairių praeities stilių mišiniais, ir architektinės kūrybos kriterijus. Taip ir šie Paryžiaus operos rūmai susideda iš graikų klasikinio, renesanso ir baroko stilių. Tačiau, kaip matyti, architektas Garnier turėjo gerą skonį, nes nors visas pastatas yra didelis, tačiau jis suteikia žiūrovui lengvumą, gracingumą ir eleganciją. Nors iš viršaus jis yra papuoštas įvairiomis statulomis, išraiškomis, vainikais, auksiniais ornamentais, spalvotu marmuru, tačiau pastatas neatrodo perkrautas, kiekvienas papuošimas yra savo vietoje. Ypač dabar visa tai gražiai atrodo, kai pastatas iš viršaus yra naujai nuvalytas ir nuplautas. Viename pastato šone yra paminklas pačiam architektui. Viršuje paties Garnier biustas, šonuose sėdi dvi figūros, o apačioje išpieštas viso operos pastato planas. Ir nuostabu, kad šitame plane pati salė (auditorija) užima pačią mažiausią vietą. Salė pasagos formos, su penkių aukštų balkonais, talpinanti apie 2000 žiūrovų, prieš metus naujai atremontuota su naujai garsiojo šių dienų dailininko Marc Chagall tapytomis lubomis. Didžiausią pastato tūrį užima garsieji pagrindiniai laiptai ir fojė (salės), kurios nepaprastai puošnios. Čia pilna angeliukų ir sietynu, įvairiausių rūšių ir formų. Balkonai, laiptai ir kolo-

nių raitos ir sukasi ant kiekvieno kampo, o lekiančios balistekčiai. Viršuje paties Garnier biustas, šonuose sėdi dvi figūros, o apačioje išpieštas viso operos pastato planas. Ir nuostabu, kad šitame plane pati salė (auditorija) užima pačią mažiausią vietą. Salė pasagos formos, su penkių aukštų balkonais, talpinanti apie 2000 žiūrovų, prieš metus naujai atremontuota su naujai garsiojo šių dienų dailininko Marc Chagall tapytomis lubomis. Didžiausią pastato tūrį užima garsieji pagrindiniai laiptai ir fojė (salės), kurios nepaprastai puošnios. Čia pilna angeliukų ir sietynu, įvairiausių rūšių ir formų. Balkonai, laiptai ir kolo-

Lietuvai naujas gyvenimas. Bet išrinktasis seimas tu vilčių nepateisino. Vyko tas pats tūpčiojimas vietoje, tas pats klaidžiojimas, tie patys žingsniai smėlyje. Didelis smūgis buvo "perversmo katastrofa". Bet rankos nebuvo nuleistos, viltys nebuvo prarastos. Tai matyti iš baigiamojų trijų puslapių atsiminimų skirnelio "Po perversmo". Prisidengęs Mato slappyvardžiu, tuoj pat po gruodžio 17 perversmo iš Maskvos į Kauną atvyksta Antanas Sniečkus, siunčiamas kominternu lietuvių sekcijos ir pagalbai Lietuvos komunistams ir rekomenduojamas Lietuvos kompartijos centro komiteto sekretorium.

Galim būti dėkingi Paleckiiui už atvirumą
Ko nepadarė 1926 išrinktas Lietuvos seimas, atliko tolimesnis rausimasis po nepriklausomybės pamatais. "Stalino saulė" į Lietuvą buvo atvežta 1940, ir A. Sniečkus dabar žygiavo Lietuvos laisvės duobkasių eitynių priešakyje. O Paleckis prabilo lietuvių kalba, bet Maskvos balsu: į 342 puslapius ištjęs jo atsiminimai yra apoligija Lietuvai jėga primestos okupacijos su marksistine ideologija, proletariato diktatūra ir rusišku kolonializmu. Paleckis dedasi nematęs to, kas taip buvo

Paryžiaus operos rūmai

bet ji yra pirmaujanti savo operos rūmais.

Tur būt, pačią nešauniausią vietą miesto plane užima Romos operos rūmai. Net ir Londono Cavent Garden neatrodo tokioje prastoje padėtyje su savo kaimyniniu vaisių ir daržovių turgumi. Romos operos pastatas visiškai užkištas užkampyje, tarp siaurų gatvelių, priekyje yra maža aikštelė su pora palmių ir ta pati naudojama mašinoms pastatyti. Atrodo, taip, lyg visas Romos miestas būtų statytas be jokios tvarkos ir be jokio plano. Gi ir pačios operos išviršinis vaizdas yra visai nublukęs po Paryžiaus operos.

Dabartinė Romos opera, statyta 1877 m. buvo pagrindinai perremontuota ir visai pakeista jos išorinė išvaizda 1928 m. Pastato architektūra labai kukli, paprasta ir gana moderniška. Viduje fojė patalpos gana mažos ir paprastos, lyginant su Paryžiaus sprogstančia prabanga. Salė panaši į visas tuo metu statytas operos sales, pasagos formos, su penkiems balkonais ir ložėmis aplink, lubose nutapytos alegorinės muzikos figūros. Po Milano La Scala, ji antroji savo didumu (Europoje), talpinanti apie 2300 klausytojų.

Romoje mums pasitaikė matyti ne itališką, bet vokišką operą "Dantono mirtį" ("Dantons Tod"), parašytą kompozitoriaus Gottfried von Einem (gimęs 1918 m.). Ši jauno kompozitoriaus opera pirmą kartą buvo statyta 1947 m. Salzburgo festivalyje. Operos turinys paimtas iš Dantono gyvenimo Didžiosios prancūzų revoliucijos metu. Ši opera įdomi ne tik savo turiniu, bet taip pat ir muzika, kuri yra gana moderniška, ritminga, nerimstanti, dinamiška, atitinkanti revoliucionierišką veikalo nuotaiką. Opera susideda iš dviejų veiksmų ir šešių paveikslų, kurie yra sujungti simfoniniais interliudais, parodantys kompozitoriaus stiprią ir turtingą muzikinę kūrybą.

Operos "Dantono mirtis" spektaklis buvo dainuojamas italų kalba. Ir visi dainininkai buvo italai. Operos dekoracijos paskolintos iš Vienos operos pastatymo. Spektaklis buvo gyvas, įdomus ir meniškai. Operai pasibaigus, mūsų nustebeimui, mes, o ne italai, pajome. Italai vieni, nesulaukę pabaigos, išėjo, o kiti — vietoj kad plotų — švilpė, kėlė nepasitenkinimo triukšmą. Beveik laukėme, kada pradės skristi į seną pomidorai. Nors šitoks publikos elgesys nesudarė mums didelio malonumo ir jaukumo, bet buvo savitiškai įdomu pačiam patirti tokį operos žiūrovų elgesį, apie kurį, iki šiol, buvo tekę tik spaudoje skaityti. Pasirodo, kad italai nelabai mieliai prima svetimaučių kompozitorių operos kūrinius, ypač tuos, kurie moderniškesni. Kaip savo laiku dirigentas Arturo Toscanini tu-

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

Romos opera, būdama viena iš pirmųjų įsteigtųjų operų (pirmoji buvo Florencijoje), šiandien neužima pirmajaus vietos Italijoje, bet tą garbę dalinasi su Milano ir Neapolio operomis. Taip kaip ir Paryžiaus opera, ji priklauso prie pačių geriausių pasaulio operų. "Time" žurnalas jas surinkia taip: La Scala (Milano), Cavent Garden (Londono), Teatro dell'Opera (Romos), Staatsoper (Vienos), Deutsche Oper (Berlyno), Grand Opera (Paryžiaus), Bayerische Oper (Muencheno), Metropolitan (New Yorko), Lyric Opera (Chicago), Teatro Colon (Buenos Aires), San Francisco Opera, San Carlo (Neapolio). Ne-

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

Romos opera, būdama viena iš pirmųjų įsteigtųjų operų (pirmoji buvo Florencijoje), šiandien neužima pirmajaus vietos Italijoje, bet tą garbę dalinasi su Milano ir Neapolio operomis. Taip kaip ir Paryžiaus opera, ji priklauso prie pačių geriausių pasaulio operų. "Time" žurnalas jas surinkia taip: La Scala (Milano), Cavent Garden (Londono), Teatro dell'Opera (Romos), Staatsoper (Vienos), Deutsche Oper (Berlyno), Grand Opera (Paryžiaus), Bayerische Oper (Muencheno), Metropolitan (New Yorko), Lyric Opera (Chicago), Teatro Colon (Buenos Aires), San Francisco Opera, San Carlo (Neapolio). Ne-

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

rejo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarumą, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

svarbu kokia tvarka mes jas susirašysime, jos visos yra vienos iš geriausių. Šiandieniniai sprausminiai lėktuvai jas visas suvienodino ir sulygino, nes jos visos dalinasi tais pačiais solistais, dirigentais, režisieriais ir net dekoracijomis. Skirtumas tik toks, kad kiekviename mieste skirtinga publika ir viena opera pasižymi vienokia meniška ypatybe, o kita kitokia. Ir pasakyti, kad ta ar kita operos kompanija yra pati geriausia, būtų labai netikslu, nes viena gali būti išspecializuvisi viename operos repertuare, o kita kitame taip, kad viena gali būti geriausia vieną vakarą, o kita kitą vakarą.

Kaip sprausminiai lėktuvai yra suartinę visas pasaulio operas, patyrėme pačios, važinėdamos po Europą. Kiek mums teko aplankyti skirtingų miestų operas, niekur nepasitaikė, kad būtų kas nors iš išpildytojų (solistų, dirigentų) dar nematytų Chicagoje. Romoje net ir publikoje teko

sutikti operos lankytojų iš Chicago. Tokie bendri aplankytojų išpūdžiai iš senosios, kultūringosios Europos.

Aplankykite mūsų naujas patalpas
HOUSE OF HEALTH FOODS
FORD CITY PLAZA, PEACOCK ALLEY — TEL. — 581-3900

- Naturalūs ir organiniai vitaminai
- Mineralai, Dietetiškas be druskos ir be cukraus maistas.

VALANDOS:
Atdara kasdien nuo 9:30 ryto iki 9:30 vak.
Sekmadieniais nuo 11:00 ryto iki 6:00 val. vak.

NUO GRUODŽIO MĖN. 14 D. IKI KALĖDŲ ATDARA
KIEKVIENĄ VAKARĄ, ŠESTAD. IKI 5:30 V. VAK.

NORCROSS KASPINELIAI ir DENNISON PREKES
DOVANŲ ĮPAKAVIMO
POPIERIS • SEALS • TAGS • KREPE POPIERIS
SVENTISKAS IŠDEKORAVIMAS
STALUI — NAMAMS IR SALEMŠ.
Puikus pasirinkimas
PRAKTIŠKŲ DOVANŲ

KIEKVIENAM, įskaitant vienuolius ir mokytojas, 1970 metų kalendoriai ir užrašams knygos.
RUSTCRAFT ir NORCROSS KALĖDINĖS KORTELĖS.

MES APTARNAUJAME JAU 47 METUS
IAMA STATIONERS
"THE SHOP U-NEED" "THE SHOP U-NEEK"
6305-07 So. Kedzie Tel. PR 6-9102
Dovanos, Kortelės, Knygos, Rašt. Reikmenys ir Dennison Prekės

HIGH RATES
Paid Quarterly

5% PASSBOOKS
\$1,000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN

6% \$5,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE
5 3/4% \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE

Savings Insured to \$20,000
Highest reserves
BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

BŪKITE DRAUGO ARTIMEJŲ

Dienraštis DRAUGAS Amerikos lietuviams stengėsi įvairiais būdais patarnauti jau 61-rius metus. Pirmaisiais metais jis gynė lietuvių nuo bedieviškų puolimų, vėliau turėjo kovoti prieš socialistus ir komunistus. Jis taip pat padėjo steigti reikalingas lietuviams draugijas ir katalikiškas parapijas. Dabar jis yra didysis informacijos centras visiems Amerikos lietuviams ir visuose jų reikaluose. Tai jo pastangos padėti šio krašto lietuviams.

Šiuo metu DRAUGAS ieško naujų prietelių, kurie ateitų jam į talką. DRAUGAS džiaugiasi, kad jo draugai prie prenumeratorų 'ainos prideda didesnę ar mažesnę auką. Tokia pagalba padeda jam geriau patarnauti lietuviškai bendruomenei. DRAUGAS pajėgia įsigyti geresnių mašinių klisėms gaminti, knygoms spausdinti ir t.t.

DRAUGUI būtų labai naudinga, kad dabartiniai jo draugai padėtų jam ir kitais būdais. būtent prikaltintų savo artimuosius prenumeratorius šį dienraštį. Jei nuosirdžiai vertinat mūsų dienraščio patarnavimus lietuviškai visuomeni, paraginkite tuos kurie DRAUGO dar nėra užsiprenumeravę, jį užsisakyti.

DRAUGO administracija todėl siūlo: pasiųskite pavardes ir adresus tokių asmenų, kurie dar neskaito DRAUGO, ir mes šįsime jiems visą mėnesį DRAUGĄ susipažinimui. Už tokį patarnavimą būsime jums nuosirdžiai dėkingi, o jūs būsite mūsų artimi draugai.

Gyvoji Mažosios Lietuvos Atlantida

Hermann Sudermanno lietuviškųjų apysakų vertimus išėvijoje pasitinkant

Hermann Sudermann, LIETUVIŲ APYSAKOS. Išvertė V. Volertas. Lietuviškos knygos klubo leidinys 1970 m. Aplankas pieštas Marijos Ambrozaitienės. Knyga 132 psl., kaina \$3.00, gaunama "Drauge".

Visa šimtmečiais susiklosčiusi Mažosios Lietuvos gyventojų buitis, kaip spalvinga lietuviškosios kultūros dalis, šiandieninės rusiškosios okupacijos yra tiesiog nušluota nuo žemės veido, su šaknimis išraujant ne tik lietuvišką šio krašto podirvį jaugusius žmones, o jų vietoje apgyvendinant rusus, bet net ir senuosius lietuviškuosius šio kampo vietovardžius barbariškai pakeičiant primestiniais rusiškaisiais. Okupantas viską, kas tik lietuviška, Mažoj Lietuvoj sunaikino pagrindinai. Todėl vargu ar kokia nors

testinumo prasme aną mažlietuvišką buitį begalima bus ten atgaivinti ir laikams pasikeitus. Jeigu į tą žemę lietuviškumas dar kada nors šaknis ir įleis, tai vis tiek kažin ar jis savo šakomis tiesiogiai susisieks su dabar sunaikintomis mažlietuviškomis kultūros formomis. Tad ir anoji praeities Mažoji Lietuva mums šiandien jau tampa kone dingusia lietuviškąja Atlantida, kurios tačiau mes vis tiek užmiršti negalime.

Su malonumu dėl to griebiamės vartyti anos, jau nutolusios buities paveikslus ir šioje Hermann Sudermanno apysakų knygoje, kur žinomasis vokiečių rašytojas, kaip tik piešia Nemuno žemupio žmonių gyvenimą, kada ten lietuviškumas dar visiems buvo gyva tikrovė.

kz. b.

H. Sudermanno apysakų viršelis, pieštas Marijos Ambrozaitienės

Savo apysakose H. Sudermannas vaizduoja tenkščius lietuvininkus gyvenimo kovų užgrūditus, kurie iš paviršiaus atrodo kieti, užsidarę, niūrūs, bet savo esybės gelmėse yra jautrūs, savotiškai švelnūs, žmogiški. Savo laiku, kai kurie lietuvininkai manė, kad autorius apysakose pavaizduotus veikėjus yra piešęs per daug neigiamus, labiau kietus, negu buvo suprantamas pats lietuvininko idealas. Bet taip manusieji didžia dalimi patys buvo giliai paveikti Mažoj Lietuvoj veikusio lietuvininkų maldininkų sąjūdžio. Tai buvo laikai, kada lietuvininkai manė, kad jie esą

Medžiai ir vanduo

Nuotr. Algirdo Grigaičio

geresni žmonės kaip kiti, nes, būdami giliai pamaldūs, jie savaine esą ir doresni žmonės. Maldingų lietuvininkų buvo teigiama, kad autorius pačius veikėjus piešęs tokius neigiamus dėl to, kad norėjęs parodyti, kokio menko žmogiškumo būvę pajūrio krašto lietuvių.

Bet atidžiau įsiskaičius į "Lietuvių apysakose" aprašomus žmones, taipgi į autoriaus sprendžiamų gyvenimo dramų motyvus, vis dėlto lyg iš pridengtų gelmių visur ištrykšta žmoniškumas, kuris kelia pačių apysakų literatūrinę vertę. Tie būdai, kaip lietuvininkai stengiasi išlikti nenutautinti, nors ir kietų gyvenimo sąlygų spaudžiami, liudija, kad autorius ne tik pažinojo lietuvininkų savitą būdą, nes patys veikėjai apy-

sakose sprendžia ir veikia sudeirintai su piešama gyvenimo tikrove taip, kaip ir galima tikėtis juos pasireiškiant. Bet tai kaip tik ir tvirtina, kad autorius pačius lietuvininkus vaizdavo ir juos stebėjo natūralisto rašytojo akimis. Tuo požiūriu H. Sudermann lietuviškosios apysakos ir užsitikrina atžymėtiną vietą pasaulio literatūroje.

J. P.

Beje, Hermannas Sudermannas šiemet mūsų prisimintinas ryšium ir su profesinio lietuviškojo teatro 50 metų jubiliejum. Juk aname pirmajame profesinio lietuvių teatro istoriniame - debiutiname spektaklyje 1920 m. gruodžio mėn. 19 d. Kaune buvo suvaidintos kaip tik Hermann Sudermann "Joninės". Tad ir čia minimoji, Lietuviškos knygos klubo išleista "Lietuvių apysakų" knyga autoriaus prasme gražiai derinasi prie ano jubiliejaus.

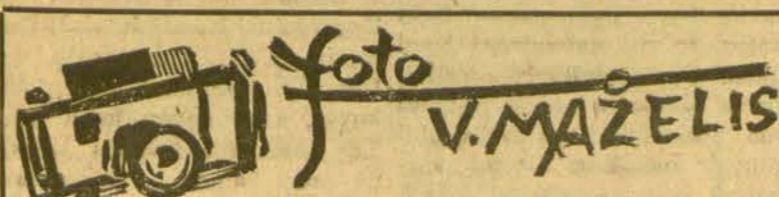
INFORMUOJA APIE RUSŲ PERSEKIOJIMUS

Amerikos žydų sąjungos Chicago skyrius atidarė informacijos centrą, kuriame galima gauti visas vēliausias informacijas apie žydų persekiojimus Sovietų Sąjungoje. Informacijas teikia ir telefonu 332-7359. Žydai teigia, kad Rusijoje ir jos okupuotose kraštuose vargsta virš 3 mil. jų tautybės žmonių.

WINE AND DINE AT R. PLAGE

2944 West 59th Street Phone: 776-8351

Fish fry every Friday 5 P.M. to 10 P.M. Stop in soon. Banquet Hall available for every occasion. Home cooking.

* Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus);
* Portretūra
* Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Telef. — HY 7-4677

422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKŲ PRISIMINTIMAI! Dar turime pardavimui baigiančių pranykt lietuviškų monetų. 5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainoraštis pareiklausus. P. ZABLOCKIS, 2833 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

NETURTINGIEJI GYVENA VIESBUCIUOSE

New Yorko labdaringos įstaiogos išmoka nemažą sumą pinigų už benamių laikymą viesbuciuose. Yra visa eilė, aišku, žemos klasės viesbuciu, kurie neturi klientų. Daugelyje jų apsi gyveno portorikiečiai. Jų pragyvenimo išlaidas padengia miesto administracija. Burmistras įsakė patikrinti 5 viesbucius ir ši reikalą kitaip sutvarkyti.

ŠV. KALĖDŲ PROGA

Montrimas, Dapkienė ir Vilpienė pristatė daug gražių rankdarbių ateinančių švenčių dovanoms.

Dabar turime tulpių, kryžių, lėkščių, ramunų ir kitų medžio drožinių.

Yra vazonų, lėlių, grybų ir kitų keramikos rankdarbių.

Galite gauti lėlių, staltiesių, pagalvių, kalėdinių ir kitų audinių.

Atvykite ir pamatykite DRAUGO administracijoje, ką galite gauti šv. Kalėdų dovanoms priedomomis kainomis.

Pajaučinkite dovanas gražiom knygom.

Vaiduokiams ypatingai gražus pasirinkimas.

DOVANAS PIRKITE IŠ DRAUGO

4545 WEST 63rd STREET CHICAGO, ILLINOIS 60629

CLEARING CLUB

UNDER NEW MANAGEMENT — Noted For Fine Cuisine — Saturdays and other choice dates for private parties — weddings and receptions. For information, call 767-6500

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines — Checkwriters — Parduota — Tiesiogiai NAUJOS NAUDOTOS virš 50 m. patikimas patarnavimas NAUJOJE VIETOJE 5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

NAMŲ TAISYMO DARBAI

Stalniaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai priinama kaina.

SKAMBINTI RE 7-9615

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progal. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago Tel. Virginia 7-7258 - 59

Midland Savings and Loan Association advertisement. Features '5%' and '6%' interest rates, 'All accounts compounded daily', and '2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)'. Includes address: 4648 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632, Phone: 254-4478.

KALĖDINĖS DOVANOS

Kaip k ekvieniais metais, taip ir šimet, artėjančių Kalėdų švenčių proga, siūlome specialiai sudarytus siuntinius, kurie bus maloni ir praktiška dovana Jūsų artimiesiems.

Dovanų siuntinys 1. (1970).

3/4 jardo, angliškos vilnonės peros rūšies kostiuminės medžiagos, 3 jardi crimplene medžiagos, tinkamos moteriškam puikiam kostiumui, arba dviem suknelėm, 3 jardi vyriškam ar moteriškam paltui, exportinės rūšies vėlinas arba wool ir cashmere medžiaga, 2 1/2 jardo vilnonės suknelėi medžiagos, 1 nailono arba cottono vyriški išieginiai marškiniai, arba moteriška blūskutė, 2 poros moteriškų arba vyriškų onių arba nailoninių kojinių.

Siuntinio kaina įskaičius muitą ir visas persuntimo išlaidas yra \$95.00.

Dovanų siuntinys 2. (1970).

2 vyriški arba moteriški itališki su diržu nailono lietpalčiai, crimpleno medžiaga dėl dviejų puikių suknelių, vyriškas arba moteriškas megstukas, vilnonis arba acryleno, 3/4 jardo vilnonė kostiumų medžiaga su įrašu "All wool made in England", viena puiki gelėta vilnonė skarelė.

Siuntinio kaina su visomis išlaidomis yra \$95.00

Taip pat, mielai dedame į šiuos arba kitus rūbų siuntinius dalykus, kurie Lietuvoje yra labai vertingi ir naudingi.

Dirbtinio Mink (audinės) kailio paltui viršus, \$40.00, vilnonės gelėtos skarelės, \$5.00, vyriški arba moteriški nertiniai, \$12.00, nailono marškiniai, \$8.00, nailono lietpalčiai, \$11.00, gelėtos nailono skarelės, \$2.00, permatomo nailono medžiaga suknelėi, \$11.00, puikūs ilgi vilnoniai moteriški šaliai, \$9.00, ir kt.

Už \$36.00 pasiūnciame maisto siuntinį iš specialiai parinktų produktų.

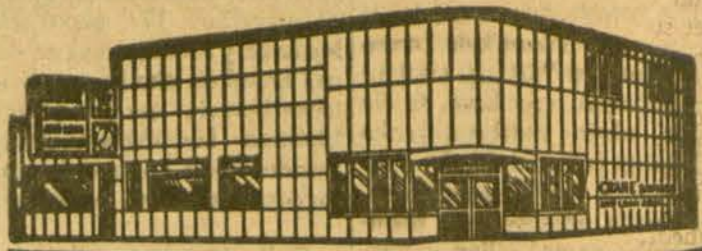
Priimame užsakymus auto mašinoms, motociklams, dviračiams, televizijos aparatams, persiunčiame pinigus ir t. t.

BALTIC STORES, LTD.

(Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E. 2. England

TELEF. — 01 - 739 - 8734

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez. 2555 West 47th Street Tel. Lafayette 3-1083 PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% 5%

Mokamas už Vieną Metų Certificate saskaitas Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo saskaitas.

PINGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Pirmo pasaulinio karo memuarai

Antanas Gintneris, LIETUVA CARO IR KAIZERIO NAGUOSE. Atsiminimai iš I Pasaulinio karo laiku, 1914 - 1918. Knugy išleido mėcenatai ir garbės prenumeratoriai. Spausdino VIVI spaustuve Chicagoje, tiražas 1000 egz. 1970 m., 508 psl., kaina \$5.00. Gaunama "Drauge".

Reikia pasidžiaugti autoriaus darbštumu ir energija. Nešdamas gana stambią visuomeninių darbų našą, turėjęs sunkokų supurtymų dėl sveikatos, paskutiniu metu pasinėšęs į spaudą, duoda mums jau nebe pirmą ir ne paskutinį (—ruošia naujus) stambų veikalą.

Ši knyga tai medžiagos rinkinys apie I Pasaulinio karo pradžią ir vyksmą Lietuvos žemėse, apie Lietuvos valstiečių ir lietuvių karių pergyvenimus fronte ir kaitynėms slenkant į rytus, sunkios vokiečių okupacijos dienos, lietuvių priešinimasis ir t.t.

Autorius stengiasi įvesti labiau intyriauojančių dalykų, nors ir ne taip tampriai surištų su tema, pvz. Romanovų dinastijos likimas, Rasputino vaidmuo ir kt. Iškella įvairių įdomių temų, kaip pvz. lietuviai caro armijoje, kazokų veiksmai Lietuvos plote, šnipai, karo belaisviai, žmonių gudarumai, vokiečių karo teismai. Besistengdamas klausimą nušviesti iš įvairių pusių, užgriebia plačiau, pvz. aptardamas Amerikos lietuvių veiksmus I Pasaulinio karo metu.

Visas veikalas nėra tai koks sisteminis medžiagos perteikimas ar planingas ir išsamus temos vystymas. Tai daugiau marga-

palvė mozaika, sudaryta iš laikraščių iškarpu, ištraukų iš knygų, iš surinktų daugelio žmonių pasakojimų. Iš gyvų žmonių atsiminimų surinktoji medžiaga daugiau apima Suvalkijos Kudirkos Naumiesčio ir Šakių apylinkes, kur yra autoriaus tėviškė, kur jis pats yra daug pergyvenęs ir iš kur jis turi daugiau pažįstamų, su kuriais bendrauja, nors yra žinių ir iš visos Lietuvos. Pats autorius išganjo pasisako: "Čia nėra jokia karo istorija, o tik atliktas darbas, skirtas ne tik mano motinos, tėvo, brolio, bet ir daugybės kitų, nekaltai žuvusių, lietuvių atminimui". Autorius ir knygą dedikuoja atminimui I Pasaulinio karo metu žuvusios motinos Petronėlės Gudaitytės, brolio Jono ir tėvo Jono, kuris II Pasaulinio karo metu dingo Rytprūsioje.

Kadangi veikalas sudarytas iš atskirų atsiminimų gabalų ir iškarpu, tai yra pasikartojimų, blaškymosi nuo vienos temos prie kitos ir vėl grįžimų. Čia kalbama apie carų dinastiją, čia apie lietuvius, čia vėl grįžtama prie carų. Vartojant vienodoką antraščių šriftą, tarpais skaitytų jai sunku suvokti, kur pasibaigė vieno pasakojimas, kur jau kito.

Nors tai vis nėra teigiami dalykai, bet suprantamai, kada autorius norėjo kuo daugiausia medžiagos surinkti, ja užprotokoluoti spaudoje su mačiusių savo akimis liudininkų pavardėmis. Gal vienas kitas pasakojimas ir nėra toks tikslus, bet vis dėlto tai gana gausus medžiagos telkinys, naudojamas tam I Pasaulinio karo laikotarpiui pavaizduoti, tuo labiau, kad autorius surinkęs ir statistinių duomenų, ir suradęs chronologinių įvykių eigos sąrašus, ir parūpinęs daugelį retų, būdingų nuotraukų. Taigi knyga turi savo vertę, ja daugelis domės, kaip atsirado daugelis žmonių, kurie savo lėšomis prisidėjo prie knygos išleidimo, kuo irgi turėjo pasirūpinti autorius, ir už tai jam reikia pripažinti kreditą. Knygos mėcenatų, garbės prenumeratorių susitelkę net netoli 300. Tai ne tik geras finansinis pagrindas knygos išleidimui, bet tai ir dalis sėkmingo kelio į skaitytojų rankas.

Gaila, kad vietomis kalba neišlyginta. Pvz. randame tokių sakinių, kaip "įvyko jau virš 50 metų atgal" (67 psl.). Vietomis tikrinių daiktavardžių rašymas neišlygintas, pvz. tame pat 357 puslapy rašoma: "Isenburgas-Biršteinis" ir "Isenburg-Birštein."

Ir vis dėlto tai savo reikšmę turintis memuarinis leidinys, kurį reikia vertinti. Jis knygos lapuose išsaugos daugelį atsiminimų, kurie su kasmet išmirštančiais būtų nublokšti į kapines. Darbas pareikalavo didelio atsidėjimo, ryžtingos iniciatyvos, lai-

Linksmą po Putnamo seselių rėmėjų madų parodos. Iš k. į deš.: Marcia Evans, Alma Frezarek, Dana Kriaučėliūnaitė, Marija Remienė, Aidona Laitienė ir Milda Memėnaitė. Nuotr. Vyt. Račkauskio

Amžinasis tikėjimas ir šios dienos žmogus

Vatikano skirtasis su nekreikščionimis palaikyti ryšius kard. Jean Danielou yra talentingas žmogus. Prancūzijos ministro sūnus, jėzuitas, Katalikų instituto Paryžiuje Teologijos fakulteto dekanas, jis tapo pakeltas į kardinolus dar nebūdamas nei vyskupu.

Neseniai pasirodė vienas jo veikalas, išverstas į anglų kalbą: "The Faith Eternal and the Man of Today" (išvertė P. J. Olingny, išleido Franciscan Herald Press, Chicagoje, 1970 m., 111 psl., \$4.50).

Autorius, žvelgdamas į dabarties krizę, vis dėlto su šitinkinimu skelbia, kad dabarties techninė civilizacija ateities bus religinės humanizmas. Dabarties pavojus jis mato štai kame: "Nėra didesnės grėsmės laisvei, kaip pasaulis, kuriame valstybė, Sovietų Sąjunga ar industrinis kompleksas sprendžia, kas yra gera ir kas bloga; priešingai, laisvės garantija yra ta, kad mes žmogaus sprendimus galime apeliuoti Dievo teisme. Kas mane, krikščionį, daro laisvu, tai žinojimas, jog galutinai aš turėsiu duoti apyskaitą ne Nixonui, Mao ar Brežnevui, o Dievui, kuris teis ir Brežnevui, ir Mao, ir Nixoną."

Religiniam pagrindams jis pamato reikšmingą ateitį: "Socialistas, moralės profesorius, socialios organizatorius mes visada turėjome. Jie buvo naudingi, bet nei vieno jie nėra išganę... Ko dabarties žmogus reikalingas, tai išganytoto. Mūsų laikų žmogus yra reikalingas atsakymo į jo egzistencijos pagrindines problemas, o to negali duoti joks socialinis organizatorius." Ir jis parbrėžia, kad socialinis humanizmas jau nebėra pakankamas žmogui, pradedančiam alkį Dievo. Kiekviena egzistencialisto

ko ir lėšų paaukojimo, už ką Ant. Gintnerį tenka pagirti.

Būtų didelis reikalas panašiu uolumu surinkti duomenis iš didžiosios mūsų tautą istorijoje ištikiosios tragedijos — tremimų į Sibirą. Dalis tų darbo vergų stovyklas, tremties kančias perėjusių žmonių yra pasiekę laisvą pasaulį, žmonėse yra nemažai iš Sibiro ir kitų žiaurios tremties vietų gautų laišku, nuotraukų. Ta medžiaga labai prašosi žmogaus, kuris ją įamžintų knygose, nes laikas ją žiauriai naikina. Čia būtų Ant. Gintneriui ar dar kam kitam dėkinga dirva pasidarbuti. Susidarytų ne vienas tomas istorijai taip brangios medžiagos, užfiksuojant šimtmečiais neužmirštamus mūsų tautos martirologijos faktus.

J. Pr.

Ekumeninių diskusijų vadovas

Galime pasidžiaugti ypatingu ekumeninių kultūrinių pastangų laimėjimu: katalikų Paulist Press (Paramus, N.J.) drauge su protestantų JAV Bažnyčių taryba (Friendship Press, New Yo'ke) išleido ekumeninių diskusijų vadovą "Bring Us Together, Third Living Room Dialogues" (1970 m., 160 psl., \$2.50). Tai diskusijoms medžiaga, tai iš knygų, žurnalu, laikraščių sudaryta moderniosios mirties antologija, suredaguota James James Youngo ir iliustruota Fredo W. McDarraho. Visų pirma krinta į akis nuostabiai meniškas knygos išleidimas. Ilustracijos, šriftai, puslapių erdvė, laužymas, panaudota su ypatingu išradingumu ir nauju skoniu, kad jokios kitos knygos neteko matyti taip nauju dailumu sudarytos.

Turinys čia koncentruojasi apie naujų Kristaus idėjų suvokimą, ideologines vienybės ieškojimą, naujos moralės vertinimą, naujos santarvos ir gerovės kūrimą, naują religinių kelių tiesimą.

Medžiaga paruošta diskusijoms; kiekvieno skyrelio gale net ir klausimai sudaryti. Sutelkti čia pasisakymai nuo pačių kraštutinių mairštininkų iki pa-

čių karščiausią tradicinės tvarkos kūrėjų, ir vis naujų dienų autorai, kovotojai. Ne su visomis mintimis galima sutikti, bet jų negirdomis neįmanoma apilenkti, ir jos čia patekiamos išdiskutuoti, apsvarstyti, ką iš jų reikia priimti, ką atmesti.

Ypatingai džiugu, kad šis leidinys tai vaisius kultūrinio bendradarbiavimo tarp katalikų ir protestantų, ir tai atlikta su labai dideliu kūrybingu išradingumu, leidinij sudarant patraukliu mazaikiniu įvairumu, papuošiant naujaušiojo meno laimėjimų formomis.

J. Pr.

vienas pavojus — vanduo. Lėk-tuyui nuginzdus į gelmes, lakūnas bando išsilaikyti vandens paviršiuje, tačiau jei krantas toli ir niekas nesuteikia pagalbos, tai lakūnas žūva. Taip pat yra ir tada, kaip nelaimės ištiktas lakūnas nušoka į jūrą su parašiotu.

Skrendą virš jūros bei vandeny nukūnai užsideda tam tikrą, neleidžiantį skesti prietaisą. Tačiau kai kada neišgelbsti lakūno ir ši prėmonė, jei kartais tenka ilgiau išbūti vandenyje, tuo labiau kai esti didelės bangos. O vandeny plūduriuojant jiems tenka dažnai išbūti gan ilgai, nes pagalbos lėktu-

vams negreit pasiseka surasti besilaikantį lakūną.

Norint palengvinti įkritusi į jūrą ar kokį didelį ežerą lakūnų ieškojimą, amerikiečiai sukombinavo savotišką priemonę. Prie lakūno drabužių pritaisomas oro kamuolys — balionas, kuris, patraukus tam tikrą virvutę, prisipildo helijos dujomis, kurios iškelia balioną į viršų. Kildamas balionas išlaisvina stiprybę ir gan ilgą stūlą, kuris būna pritvirtintas prie lakūno drabužių. Balionas nudažytas įvairiomis ryškiomis spalvomis. Tokiu būdu lakūnams lengva ji pastebėti ir tuo pačiu surasti įkritusį jūron lakūną.

**LAKŪNŲ GELBĖJIMAS
JUROJE**

Lakūnams dažnai tenka išgyventi priverstinį nusileidimą žemėn arba jūron. Įvykus nelaimėi viršum sausumos, lakūnas nuplaniruoja lėktuvą žemyn ir tokiu būdu dažnai išlieka sveikas. Tačiau visai kitas reikalas, kai lakūnas būva priverstas leistis, kada jis skrenda viršum jūros. Kai lakūnas sėkmingai pasiekia sausumą, jis yra išgyvenęs visus pavojus, gi jūron nusileidusio lakūno laukia dar

**KALĖDINĖS KORTELEŠ
Christmas Cards**

"Drauge" jau galima gauti kalėdinių kortelių RINKINYS Nr. 1 Įvairūs gražūs religiniai Kalėdų vaizdai su lietuviškais sveikinimo tekstais. Dėžutėje yra 15 kortelių. Kaina \$1.00. RINKINYS Nr. 2 Įvairūs religiniai Kalėdų vaizdai su angliškais sveikinimo tekstais. Kaina \$1.00. DRAUGAS, 4545 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629

TOP INTEREST TO SAVERS
5% TO 6%
PER ANNUM
DEPENDENT ON TYPE, AMOUNT AND TERM
INTEREST PAID QUARTERLY
STANDARD FEDERAL
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140
ASSETS OVER \$145,000,000. RESERVES OVER \$12,900,000.
OFFICE HOURS:
Monday & Thursday, 9 a.m. to 8 p.m. • Tuesday & Friday, 9 a.m. to 4 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

Vienos Kardinolas Arkivyskupas
FRANZ KOENIG
apie V. Bagdanavičiaus knygą
THE CULTURAL WELLSPRINGS OF FOLKTALES
rašo:
"Kaip religijos istorijos specialistas aš galiu paliudyti apie šio rinkinio įdomumą ir svarbą moksliniam šios srities darbui. Jūsų aiškumai yra išimtinės vertės."
Ši knyga yra vertinga priemonė supažindinti kitataučius su senąja lietuviška kultūra.
Apie tai Kardinolas rašo:
"Zvalgydamasis po jūsų knygą kiekvienas ras, kad Mircea Eliade's pareiškimas jog lietuviška tautosaka yra turtingiausia Europoje, pasitvirtina."
Knyga gaunama Drauge. Ji kainuoja \$ 6.00.

15% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pa
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8634 ir GR 6-4339

GELES
Vestuvėms, banketams, laidotuvėms ir kitokioms programoms
GUZĀUSKŪ
Beverly Hills Gėlinyčia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834
Remkite tuos biznieriūs, ku-
"sk"imas "Drauge"
Perskaite "Drauge", du-
kite kitiems pasiskaityti.

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
La dotuvių Direktorai
Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SONUS —
THRE MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st St. Telef. GRowehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09
AIKSTĒ AUTOMOBILJAMS STATVTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEP. C. LACK IR SONŲS (LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lithuania Ave. Tel. YA 7-1138-1139
VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OI. 2-1009
LEONARD BUKAUSKAS IR SONUS
649 E. 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. — CO 4-2228
PETRAS BIELIONAS
1348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. Lithuania Ave. Tel. VAreds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 So. Halsted Street Tel. YArds 7-1911

REDAGUOJA ST. SEMĖNIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

MOTERŲ ISLAISVINIMO SAJŪDIS

JAV ir kituose kraštuose ima garsėti vadinamas Moterų išlaisvinimo sąjūdis. Visai priimtini jo siekimai, kad moterims būtų lygios teisės gauti darbus kaip ir vyrams, kad moterims, dirbančioms tą patį darbą, kaip ir vyrai būtų mokamas tas pats atlyginimas, kad moterims kaip ir vyrai galėtų dirbti antvalandžius ir panašiai.

Tačiau iš kitos pusės šis sąjūdis vietomis yra surištas ir su neapdairumu. Žurnalas "Life" dar savo 1969.12.12 dienos numerį pažymėjo, jog šiame sąjūdyje vietomis yra linkimas į įsitikinimą, kad revoliucinis marksizmas atnešias moters išlaisvinimą. Moterų išlaisvinimo būstinėje New Yorke kabo plakatai, reiškiantieji simpatijas kinų revoliucijai. Viena iš tų Moterų išlaisvinimo atskalų, pasivadavusi WITCH (Women's International Terrorist Conspiracy from Hell) savo nares laiko partizanėmis kovotojomis prieš "moters prispaulėjus" ir jų manifestas sako, kad tos WITCH yra "ryžingos, agresyvos, inteligentiškos, nekonformistinės, seksualiai išlaisvintos, revoliucionierės". Narės šios grupės ir dar kitos grupės, pasivadavusios SCUM (Society for Cutting Up Men), netgi treniruojasi pavartoti ginklą. Dar vienos iš tų Moterų išlaisvinimo grupės narės, apie 400 moterų, užsidėjusios šalms ir nešdamos Viet Congo raudonas vėliavas bandė užplūti Dix kareivines.

Per 1969 m. lapkričio mėn. suruoštą antivietnamišką moratoriumą suvažiavimą Washingtono narės to Moterų išlaisvinimo sąjūdžio būrės draugė su Socialistų darbo partijos nariais, su Jaunųjų socialistų sąjunga, su komunistų diriguojamais DuBois klubais ir su Komunistų partijos jaunimu. Apie tai skelbia, paprastai gerai informuotas, The Mind-senty Report (1970.II.26).

Tas pats biuletenis, aptardamas Moterų išlaisvinimo sąjūdžio siekimus, primena, kad to sąjūdžio grupė, veikianti Southern Illinois universitete, Carbondale, kelia reikalavimus moterims laisvės rūkyti marijuaną, laisvės "mylėti ką nori ir kur nori" ir t.t. Beveik visos Moterų išlaisvinimo grupės reikalauja laisvės žudyti negimusius — daryti abortus.

Moterų išlaisvinimo sąjūdžio veikli narė Steinem yra taip pat vadovybėje egzekutyvo organizacijos "The Committee to Defend Panthers." Šis komitetas renka aukas ginti areštuotiesiems, teisman patekusiems Juodosios Panteros nariams, kurie žinomi nužudę eilę policininkų, apšaudę ugniagesius ir t.t.

Tiem panterom ir jų naujosios kairės sąjungininkam neseniai susirinkus į Vashingtoną neva sudaryti naują konstituciją, ten dalyvavo ir Moterų išlaisvinimo sąjūdžio atstovės.

Wayne universitete 1970 m. spalio mėn. buvo Peggy Goldman, kuri yra Michigano komunistų partijos sekretorė, pakviesta aiškinti, ar marksizmas yra draugas ar priešas Moterų išlaisvinimo sąjūdžiui.

Wayne valst. universiteto Moterų išlaisvinimo padalinys vienu iš savo veiklos punktų pasirinko skleidimą komunistų dienraščio "Daily World" ir rinko aukas išlaisvinimui Angelos Davis, negrės komunistės revoliucionie-

An. Liet. inžinierių ir architektų moterų pagalbinio vieneto suvažiavime pas klubo narę Melutę Rulienę Beverly Shores. Iš k. į deš.: Elvyra Juzėnienė, Gintarė Narienė, Vladė Pargauskienė, Birutė Sekmakiėnė, Birutė Briedienė ir Irena Šilkaitienė. Nuotr. H. Zitkuvienės

Sviestas, augas ant medžių

STEFANJA STASIENĖ

Šiandien dažnai girdime, kad nepaprastai sparčiai besidauginančiai žmonijai žemėje gali pritrūkti maisto. Todėl griebiamasi visokių priemonių žmonių pr'eaugliui žemėje mažinti, užuot suradus naujų maisto išteklių ar bent tinkamai paskirsčius dabar turimus.

Tūkstančiai augalų ir gyvųjų žmogaus mitybai

Mitybos specialistų suvažiavime Paryžiuje paaiškėjo, jog mūsų žemėje auga apie 250.000 įvairiausių augalų bei daržovių, tikslumų žmonių mitybai, ir apie 2.000.000 įvairiausių gyvųjų, kurie taip pat tinkami žmonių mitybai. Tuo tarpu žmonės valgo tik apie 50 rūšių daržovių ir apie tiek pat įvairių gyvulių ir žuvų. Tad ir matome, kokia mažą dalelę visų žemės mums teikiamų gėrybių mes tesinaudojame.

Apie dešras ir pomidorus

Vieni esame suvaržyti savo papročiu bei tradicijom. Tik dirstelkime mes patys lietuviai į save. Mes esame labai įpratę į

reš, kuri apkaltinta parūpinimu revolverių, kuriais 1970.VIII.7 buvo nušauti keli žmonės San Rafaelio, Calif., teismo rūmuose. Tarp nušautųjų buvo ir vyr. teismo teisėjas. Daug yra faktų, rodančių, jog tą Moterų išlaisvinimo sąjūdį stengiasi panaudoti komunistai.

Lietuvės moterys šio sąjūdžio atžvilgiu laikosi atsargiai. Jeigu mes šias informacijas čia perteikiame, tai tik tam, kad motinos turėtų medžiagos painformuoti savo studentės dukteris, kurių idealizmas daro palankesnes jas įtraukti į klastingas raudonasias pinkles.

J. Zvilbutis.

maisto tam tikras vienetas. Nebe reikalo sakoma, jog po šio vaisiaus žieve telpa net šešios duotys; nes turis daug (proteino) baltymų, riebalų, mineralų, vitaminų ir t. t. Iš vitaminų yra turtingas A, B, C, D, E. Todėl šis vaisius gali būti patiekiamas ne tik kaip salotos, bet ir kaip pagrindinė duotis, norint juo pakeisti mėsą. 25 procentus šio vaisiaus sudaro labai aukštos kokybės aliejus. Todėl meksikiečiai jį ir vadina sviestu, kuris auga ant medžių.

Augalas vietoj sviesto

Avocado gaunamas maisto krautuvėse. Daržovių ar vaisių skyriuose krinta į akis didelės, kiek raupuota oda, tamsiai žali spalvos, lyg ir kriaušių formos. Tik netaisyti jų su Mango. Avocado pavartoti galima rasti aibės būdų. Vienas iš paprasčiausių ir lengviausių būdų yra sutrintą avocado vartoti vietoj sviesto sriuboms pagardinti ar, kaip žemaičiai sako, "užkulti sriubą". Tinka daržovių sriuboms, vištienos sultiniui ir t. t.

Antra, supiaustyta grūžinėliais avocado pašlakstyti citrinos sunka ir tiki pri daržovių mėsos ar žuvies.

Pagaliau, gerai sutrintas avocado vaisius ir pagal skonį įpilta citrinos sūkos, norimų priedų: peletrūnų (taragono), šašvių (sagl), čičbrelių (savory), pipirų. Yra gardus pakaitalas majonezo. Tinka padažymui bulvinių ir kt.

Debar truputį įvairiau.

Avocado vynuotinis

Imti 1 avocado vaisių, druskos pipirų pagal skonį.
½ citrinos sūkos ar mažiau — pagal skonį.
5 gvazdėlių saloto lapus.
Avocado nulupti, perpjauti, išimti sėklą. Pridėjus prieskonių pagal skonį, viską gerai ištrinti.
Saloto lapą pasidėti ant lentelės. Uždėjus ant jo avocado masės, išlyginti ir suvynioti. Perpjauti pusiau, svsmeigti gvaizdikėlių ir kuriam laikui padėti į šaldytuvą.
Tinka prie visų mėsų ir žuvų.

Galiausiai avocado ledai

Imti 1 didelį avocado vaisių, 1 puod. pieno, ½ puod. lėso pieno mil'elių, 4 valg. šk. medaus, ½ puod. citrinos sūkos, ½ valg. šk. tarkuotos citr. žievės.

Avocado nulupti, išimti sėklą ir supianstyti. Visą sudėjus į elektrinį trintuvą (Blender), išplakti. Išplakus, supilti į neaukštą keturkampį plastikinį indą ir padėti į šaldytuvą šaldomąjį skyrių. Šaldymo metu, kai pradeda stingti, reikia kokių 2-3 kartus vis šaukštu permaišyti ir, kai stipriai sustings, ledus galima dėti į aukštą stiklo taures. Papuošti uogom.

Prancūzai stebisi amerikietim

Prancūzijos buv. gen. konsulas Chicagoje, Jean-Louis Mandereau, dabar paskirtas ambasadoriumi Bolivijoje, amerikiečių spaudai pareiškė, kad po šešių metų gyvenimo čia, jis nesupranta dviejų dalykų, galvodamas apie amerikiečių moteris.

Anot Mandereau, moteris net nepajudės užsidegti sau cigaretes, jei vyras yra šalia, ir ji sėdės automobily, kol vyras apeis aplink ir atidarys jai duris. Ir po to amerikietės dar šaukiasi moterų išlaisvinimo?

Gyvenimiška ironija

Statistiniai duomenys rodo, kad moteris išleidžia 85 proc. vartotojo dolerio, vaikai — 15 proc., o vyrai... likutį.

Vaikikiškos plokštelės ŽUKIS PUKIS mažiųjų artistai. I-oj eilėj iš k.: Liudas (3 m.) ir Viktorė (5 m.) Venclovai. Aras Tijūnelis (2 m.), Lina Grigaitytė (1½ m.). Vidury — viso to spiritus movens Indrė Paliokaitė - Tijūnelienė. II-oj eilėj iš k.: Rasa (3½ m.) ir Daina (5 m.) Tijūnelytės, Daiva Grigaitytė (4 m.), Trūksta Audros Venclovaitės (2 m.), nesutikusias pozuoti. Nuotr. Algirdo Grigaičio

IS MOTERŲ PASAULIO

— Lietuvių Moterų klubų federacijos Chicagos klubas išsirin-ko naują valdybą, kuri pasiskirstys pareigomis ateinančiam valdybos susirinkime. Išrinktos: Elz. Diminskienė, M. Krauchunienė, E. Sidzikauskienė, J. Valdienė, S. Gedvilienė, I. Motekaitienė, O. Roznikienė ir O. Gradinskienė.

— M. Krauchunienė ir P. Vaitaitienė, Liet. Mot. klub. fed. Chicagos klubo pirm. ir narė, įrengė tautodailės parodėlę "Pereita antradienį Roden viešojoje skaitlykloje (6083 Northwestern Highway, netoli Park Ridge), kur ji išbus visą gruodžio mėn. Be tautodailės dalykėlių, lietuviškos dovanėlės po eglutę ir eglutės liet. papuošimai.

— Elzbieta Pilipauskienė (Betty Phillips) išrinkta Chicagos Lietuvių moterų klubo pirmininke. Ji yra dail. Jono Pilipausko žmona. Vicepirm. El. Ališauskienė (Allen), užrašų sekt. Aldona Daukuvienė, koresp. sekt. B. Dodge, išd. Joana Oksienė, finansų sekt. Ad. Kutchins, istorikė (archyvo globėja) Aldona Brazienė.

—Lietuviškoji Kalėdų eglutė, per 30 m. išstatoma su kitu tautų eglutėm Pramonės ir Mokslo muziejuje, ir šiemet karaliauja, kaip viena originaliausių ir gražiausių. Gruodžio 10 d. jaunieji vyčiai pravedė lietuvišką programą 7 v. 30 min. vak. Pastatys Južės Daužvardienės montażą "Tradicinės lietuviškos Kalėdos". Įėjimas nemokamai.

— Kita lietuviška kalėdinė eglutė pastatyta Bismarck viešbuty, kuriame yra tik 4 tautų kalėdinės eglutės.

—Vanda Radavičienė, padama savo kaimynių, draugių ir giminių, padarė per 400 šiaudinių ir išpuošė jau antri metai lietuvišką eglutę muziejuje Chicagoje (seniau puošė Šv. Kazimiero seserys). Pereitais metais ji išsiuntė porą dežių šiaudinių.

Prof. dr. A. Šlepetytė-Janavičienė, Liet. Kat. Moterų organizacijų pasaulinės sąjungos pirmininkė, kaip garbės viešnia Amerikos Kat. Moterų tautinės sąjungos 50 metų sukakties suvažiavime Minneapolisje, Minn. Suvažiavime dalyvavo 3000 delegacijų. Čia matoma su Washingtono, Pittsburgho ir Minneapolisio katalikių moterų pirmininkėmis.

ku G. Krivickienei į Washingtoną, D.C., o toji padovanojo Nixonienei, kuri išpuošė savo šeimos eglutę Baltuose Rūmuose. V. Radavičienė prie lietuviškos eglutės bus parodyta amerikiečių televizijoje. Vanda yra gimusi Vilniuje, 5 metų atvežta į šį kraštą, bet nepamiršusi nei savo kalbos ir yra labai susipratusi lietuvių.

Tokius drabužius Braniff lėktuvų linijos patarnautojos pradės vilkėti nuo sausio 15 d. Tektuvuose, skrendančiuose į Havajus ir dar po roj kitų linijų.

Kiek moterys sugaišta grožio salcne

Paskutinieji surašinėjimai parodė, kad, vidutiniai imant, moteris praleidžia 13 savaičių savo gyvenime pas kirpėją ir plaukų sušukuotoją!

Geriausią spalva poilsiu

Namų sutvarkymo ir spalvų ekspertai teigia, kad žalia spalva yra pati geriausia darbo kabinetui ir miegamajam, nes ji atpalaiduoja raumenų ir nervų itampą.

Rašysena atskleidžia būdą

Grafologai sako, jei rašysena yra smulki ir suspausta, tai ji rodo žmogaus nepasitikėjimą savimi ir liudija labai kitus įtarinėjantį jo prigimtį.

KAILIŲ PREKYBA

Elizabeth Taylor ir visa eilė kitų artistų atsiskakė pirkti brangių kailių kailinius. Kai kurie kailių pirkliai nutarė kailinius siūti iš tokų kailių, kurių gyvųjų yra pakankamai daug, ir daugiau nebepardavinėti baigiančių išnykti žvėrių, sakysime, tigrų kailių.